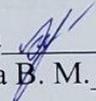
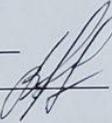

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин та туризму

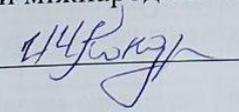
Кваліфікаційна робота

на тему «Особливості організації та перспективи розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії»

Виконала: студентка 4-го курсу, групи 401-ЕТ
Спеціальності 242 «Туризм»
Шевченко Олександра Сергіївна
Керівник: к.е.н., доцент Маховка В. М.

Робота допущена до захисту:

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та туризму

17.06 2021 р. І.Б. Чичкало-Кондрацька

Полтава 2021

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

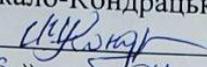
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту

Кафедра міжнародних економічних відносин та туризму

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність 242 «Туризм»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Чичкало-Кондрацька І.Б.

« 26 » 2021 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Шевченко Олександр Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Особливості організації та перспективи розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії»

керівник роботи к.е.н., доцент Маховка Вікторія Михайлівна

затверджена наказом по університету від «03» березня 2021 р. №158 ф, а

2. Строк подання студентом роботи 06.06.2021 р.

3. Вихідні дані до роботи *нормативні акти; монографії, факелові*
статті; посібники, періодичні; енциклопедичні
дані; дані підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні аспекти організації рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії

2. Сучасний стан та перспективи розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії

3. Напрями удосконалення організації рекреаційного туру для ТА «Караван тур» в умовах пандемії

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
I	Маховка В.М., к.е.н., доцент	10.05.2021	18.05.2021
II	Маховка В.М., к.е.н., доцент	19.05.2021	23.05.2021
III	Черниш І.В., д.е.н., професор	24.05.2021	30.05.2021

7. Дата видачі завдання 26.04.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Пор. №	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Збирання даних про базове підприємство, пошук літературних джерел	19.04.2021 – 23.04.2021	<i>всех</i>
2.	Розроблення і затвердження керівником плану роботи	26.04.2021 – 28.04.2021	<i>всех</i>
3.	Оброблення літератури і розроблення теоретичного розділу	29.04.2021 – 10.05.2021	<i>всех</i>
4.	Розроблення аналітичного розділу кваліфікаційної роботи	11.05.2021 – 18.05.2021	<i>всех</i>
5.	Розроблення проектного розділу кваліфікаційної роботи	19.05.2021 – 28.05.2021	<i>всех</i>
6.	Оформлення кваліфікаційної роботи	31.05.2021 – 06.06.2021	<i>всех</i>
7.	Перевірка роботи на плагіат	06.06.2021 – 19.06.2021	<i>всех</i>
8.	Захист кваліфікаційної роботи	22.06.2021-25.06.2021	<i>всех</i>

Студент _____
(підпис)

Керівник роботи _____
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ.....	5
1.1 Рекреаційний туризм: його сутність, особливості, види.....	5
1.2 Класифікація рекреаційно-туристичних ресурсів.....	12
1.3 Особливості розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії.....	21
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ.....	30
2.1 Аналіз особливостей розвитку рекреаційного туризму в Україні.....	30
2.2 Загальна характеристика ТА «Караван тур» як суб'єкта господарювання.....	39
2.3. Стратегічний аналіз діяльності ТА «Караван тур».....	46
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРУ ДЛЯ ТА «КАРАВАН ТУР» В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	56
3.1 Розробка нового рекреаційного туру для ТА «Караван Тур»	56
3.2 Очікуваний економічний ефект від запропонованого заходу.....	65
Висновки до розділу 3.....	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78

ВСТУП

Рекреаційний туризм є одним із найбільш популярних видів туризму. Його основними цілями є пізнавальна і оздоровча. З метою оздоровлення відпочиваючі відвідують різні заклади і бази відпочинку, які, як правило, знаходяться в сприятливих для цього кліматичних зонах – лісостепових, приморських, гірських. Як правило, багато факторів позитивно впливають на здоров'я в таких закладах, а саме лікувальні грязі, мінеральні води, свіже морське або лісове повітря та інші.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи полягає в тому, що саме зараз, в період пандемії Covid-19, люди як ніколи потребують поліпшення свого здоров'я за допомогою відвідання різноманітних курортів, санаторіїв та інших оздоровчих закладів.

Особливості організації та розвитку рекреаційного туризму присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців та практиків, зокрема: Р. І. Балашова, Г. В. Бакурової, О. М. Сердюк, Н. М. Ветрової, В. М. Маховки, С. П. Кузик, О. О. Бейдик, О. В. Мельник, О. В. Музиченко-Козловської, Г. В. Ковалевського, А. О. Глебової, М. О. Омуша, Д. В. Очеретіна, І. В. Черниш, Ю. В. Федотова та ін.

Мета дослідження полягає у теоретико-методичному вивченні сутності поняття «рекреаційний туризм» та визначення його особливостей організації й перспективи розвитку в Україні під впливом пандемії.

Для досягнення мети дослідження поставлено й вирішено такі завдання:
вивчити сутність, особливості та види рекреаційного туризму;
дослідити класифікацію рекреаційно-туристичних ресурсів;
визначити особливості розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії;
здійснити аналіз особливостей розвитку рекреаційного туризму в Україні;

дати загальну характеристику ТА «Караван тур» як суб'єкта господарювання;

провести стратегічний аналіз діяльності ТА «Караван тур»;

розробити новий рекреаційний тур для ТА «Караван Тур»;

розрахувати очікуваний економічний ефект від запропонованого заходу.

Об'єктом нашого дослідження виступають особливості рекреаційного туризму в Україні під час пандемії.

Предметом дослідження є методичні, теоретичні та практичні аспекти організації та перспективи розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії.

Інформаційно-методологічною базою даної кваліфікаційної роботи стали: навчальні посібники підручники, державні нормативно-законодавчі акти, наукові статті періодичної літератури, статистичні дані та документаційне забезпечення ТА «Караван Тур».

На протязі написання кваліфікаційної роботи використовувалися такі методи дослідження як: порівняння, дедукція, індукція, аналогія, аналіз, синтез, класифікація, узагальнення.

Структура даної роботи складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел із 55 найменувань. Робота містить: 12 таблиць, 15 рисунків та 8 формул. Обсяг основного тексту становить 82 сторінки.

Основні положення роботи і результати досліджень були оприлюднені:

на 73 науковій конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава, 21 квітня – 13 травня 2021 р.).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ

1.1. Рекреаційний туризм: його сутність, особливості, види

На сьогоднішній день значну популярність набуває рекреаційний туризм. Досить давно люди почали мандрувати з метою відпочинку. З того часу і з'явилась нова форма проведення вільного часу, відновлення фізичних та емоційних сил – туристично-рекреаційна. Подорожуючі задовольняють свою потребу у відпочинку за рахунок зміни навколишнього середовища та оточення. Люди почали заздалегідь планувати свої поїздки в такі місця, де вони можуть з радістю провести свій вільний час, розслабитися, відсторонитися від зайвої метушні. Особливої актуальності це набуло зараз в період пандемії, карантинних обмежень, коли загострюється потреба зміни оточення, активному проведенні вільного часу та оздоровленні. Ось так і виникла нова класифікація туризму, котра передбачає формат активності, і в розвитку цього відбувається оздоровлення та відновлення людських сил. Наприкінці ХХ ст. поняття рекреація набуло нових відтінків, а цілі стали різноманітніші. Люди, а особливо ті, хто мандрують постійно, ставляться до відпочинку більш заповзято, вони прагнуть отримати більше задоволення та удосконалити свій вільний час активними заняттями.

Для відпочинку з метою рекреації обираються найпривабливіші місця, де активно використовуються природні рекреації ресурси: ландшафти, гори, морські узбережжя, ліси та озера тощо. Далі більш детально розберемо що ж таке рекреаційний туризм, та його сутність.

Згідно з твердженням Д. Н. Ушакова рекреація походить від латинського «recreatio», що означає відновлення та являє собою комплекс оздоровчих заходів,

що здійснюються з метою відновлення нормального самопочуття і працездатності здорової, але стомленої людини [1].

Більш детальний аналіз сутності поняття «рекреація» представлено на рис.1.1.

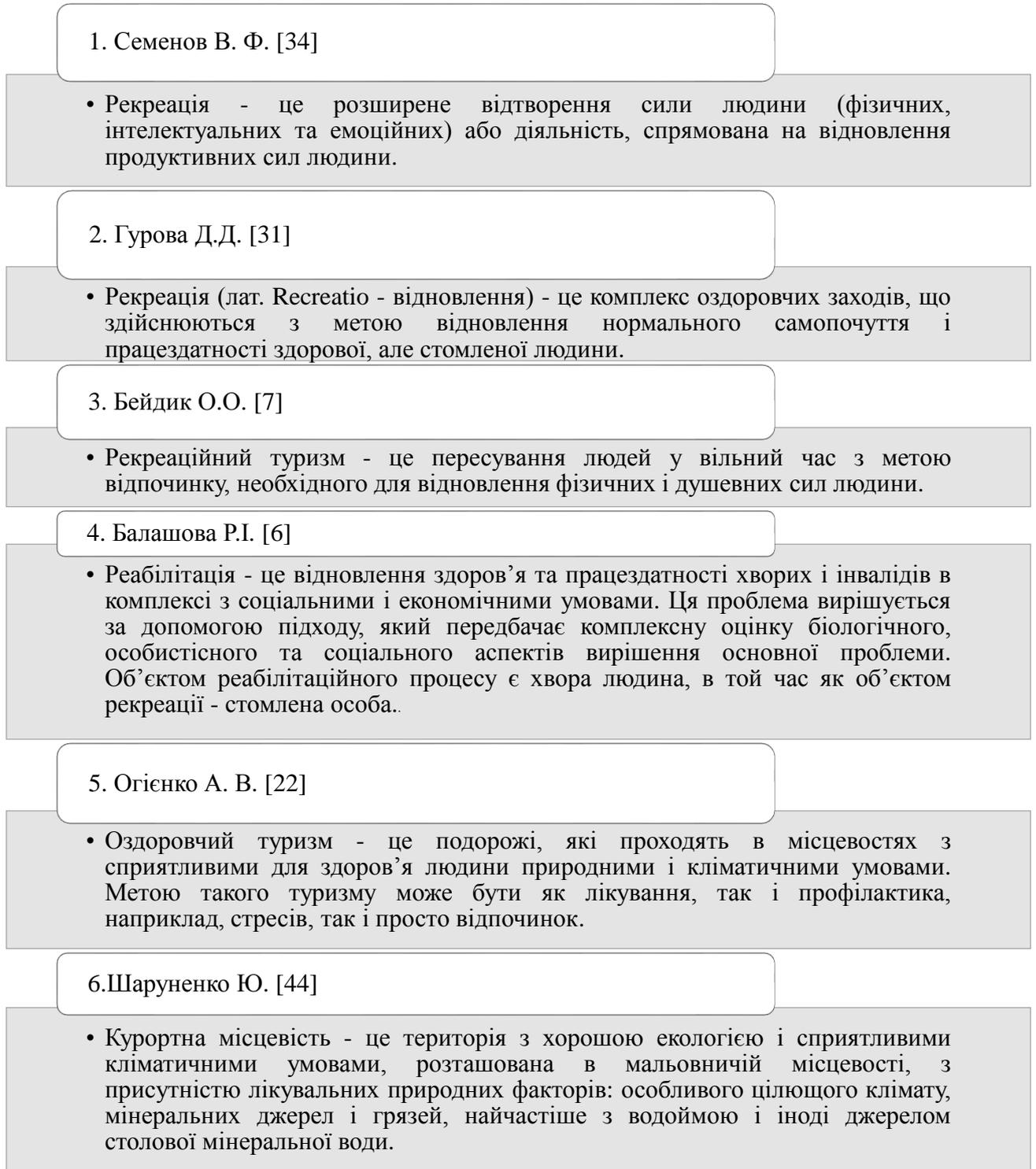

Рис. 1.1. Аналіз поняття «рекреація» (узагальнено автором на основі [4])

Дослідниця О. А. Грішнова встановила, що рекреаційний туризм умовно можна розділити на декілька типів:

1. Туристично-оздоровчий тип: тобто спеціально призначені маршрути, які включають в себе відвідування джерел мінеральних вод та лікувальних грязей, гірські піші маршрути тощо;

2. Пізнавально-туристичний тип: основним типом даного туризму є потреба в розширенні знань з різних напрямків. Світосприйняття, знайомство з іншими народами, культурою.

Кожному типу рекреації відповідає свій тип рекреаційних ресурсів (природних, історико-культурних та інфраструктурних). Рекреаційні ресурси являють собою складний комплекс ряду елементів, такі як: відпочиваючі люди, природні і культурні територіальні комплекси, технічні системи, обслуговуючий персонал і органи управління [18].

Досить часто рекреаційний туризм пов'язують з курортним відпочинком, тобто з відвідуванням курортної місцевості та спеціалізованих курортних закладів, які надають послуги, лікування, оздоровлення та відновлення.

Так, згідно з твердженням Ю. Шаруненко [44] курортна місцевість являє собою територію з хорошою екологією і сприятливими кліматичними умовами, яка розташована в мальовничій місцевості, з присутністю лікувальних природних факторів: особливого цілющого клімату, мінеральних джерел і грязей, найчастіше з водоймою і іноді джерелом столової мінеральної води.

На основі конкретних цілей, завдань рекреаційних туристських заходів виділимо в підсистемі рекреаційного туризму чотири види рекреаційної туристської діяльності: рекреаційно-лікувальний, рекреаційно-оздоровчий туризм, рекреаційно-пізнавальний та рекреаційно-спортивний туризм.

Класифікація видів і форм рекреаційного туризму представлено на рис.1.2.

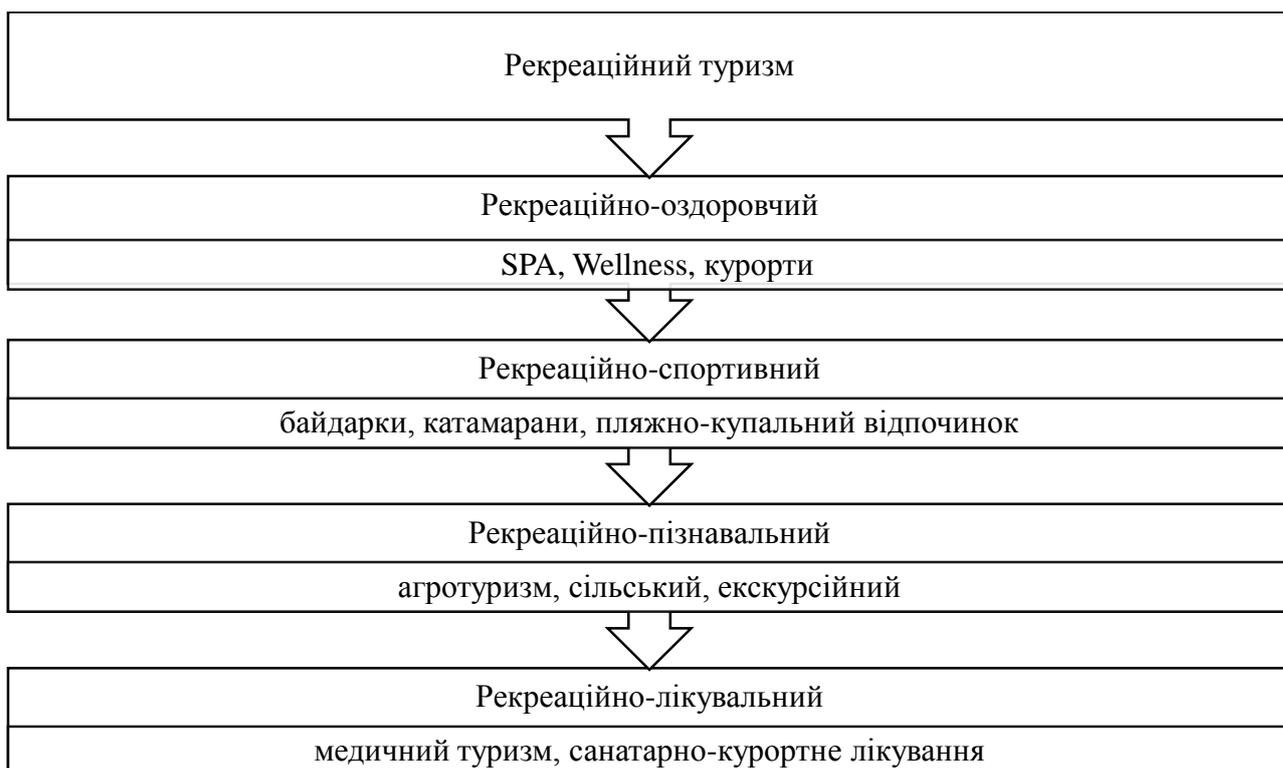

Рис. 1.2. Класифікація видів і форм рекреаційного туризму (узагальнено автором на основі [44])

Далі більш детально розглянемо кожен вид і форму рекреаційного туризму.

Розпочнемо з найпоширенішого у світі рекреаційно-оздоровчого туризму. З метою відновити своє здоров'я туристи відправляються на курорти, де отримують спеціальне лікування, а також оздоровлюються за рахунок особливостей місцевості: чисте повітря, мінеральні води, грязі та багато іншого. Сюди ми можемо віднести такий вид оздоровчого туризму як spa- та wellness-туризм.

Вперше слово «wellness» згадувалось в англійському словнику середини 17 століття. Поняття «wellness» означає не тільки «відсутність хвороб», а й постійну їх профілактику. Даний вид направлений на досягнення гармонії з собою, з своїм тілом та розумом. Життя в стилі wellness допомагає уникнути проблем, які довго й дорого лікуються: хвороби серця і судин, цукровий діабет, хвороби суглобів. Wellness-туризм не має нічого спільного з лікувальною

фізкультурною. Spa-туризм в свою ж чергу є напрямком wellness-туризму, який зосереджується на поліпшенні зовнішності, за допомогою різноманітних процедур на основі мінеральних вод, які застосовуються як внутрішньо, так і зовнішньо. Особливим вид рекреаційно-оздоровчого туризму є тому, що тривалість туру не може становити менше трьох тижнів. Курортне лікування переважно популярне серед туристів старшої вікової групи, коли вже здоров'я починає сильно страждати [17].

Для оздоровлення в сфері рекреації туриста пропонують відвідувати:

бальнеологічні курорти, де лікування здійснюється з використання природних мінеральних вод. Найвідомішим курортом даного виду є курорт Карлові Вари який знаходиться в Чехії. Курорт налічує близько двадцяти джерел термальних вод. Курорт Бад-Кісінген в Німеччині, Біаріц у Франції.

грязеві курорти, які передбачають використання лікувальних грязей різного походження, пелоїдів, озокериту. Одними з популярних світових грязевих курортів є Пієштяни в Словаччині, Хевіз в Угорщині, Франтішкови Лазні в Чехії, Друскінінкай і Бірштонас в Литві, курорти мертвого моря в Ізраїлі. Залежно від спеціалізації кожного з них грязелікування проводиться в різних формах: загальних і локальних аплікацій, обгортань, грязьових ванн, грязьовий кінезіотерапії. Найбільш відомі чотири українські чорноморські грязелікувальні курорти це Куяльник, лиман Шаболатський, Бурнас та Тилігульський лиман в Одеській області [28].

кліматичні курорти, які поділяються в залежності від кліматичних і природних умов на гірські, лісові, приморські оздоровчі курорти. Гірські курорти знаходяться в горах далеко від моря, приморські як правило в прибережній зоні. Ці найкращі кліматичні приморські курортні зони сформовані у Чорноморсько-Середземноморському регіоні [28]. Досить часто на практиці зустрічаються комбіновані курорти, які розташовані в певній кліматичній зоні поряд з родовищами мінеральних вод та грязей.

Рекреаційно-спортивний туризм, який передбачає організацію активного дозвілля, зокрема з елементами активного та спортивного туризму. Зазвичай в

таких турах подорожуючі долають велику відстань пішки, на конях, байдарках чи катамаранах. Головною метою даного туризму є отримання задоволення від фізичної активності, також можна боротися зі стресом, відновлювати психологічну рівновагу. Такий вид туризму допомагає не скільки фізично, як морально, загартовує подорожуючих побороти свої внутрішні комплекси, в тому числі подолання самого себе, страхи які затаїлися всередині нас.

Пасивним відпочинком вважаються виключно пляжно-купальні подорожі, де рівень рухової активності є мінімальним, а оздоровлення відбувається за рахунок рекреаційних ресурсів, умов перебування в місці відпочинку і психологічної розрядки, зміну звичайної обстановки на «рай під сонцем та пальмами».

Як висновок можна сказати, що головними цілями рекреаційно-спортивного туризму є гармонійний фізичний розвиток мандрівника, також зміцнення його здоров'я, повноцінний відпочинок для людей різних вікових категорій та професій.

Рекреаційно-пізнавальний туризм. До даного різновиду рекреаційного туризму відносяться туристські заходи з двома головними цілями: відпочинок і придбання нових знань. В цьому рекреаційному туризмі присутні будь-які рекреаційні туристські подорожі, де планується якась екскурсійна програма. Звичайно і екологічні походи, з явним пізнавальним мотивом.

До рекреаційно-пізнавального виду туризму відносять сільський та агротуризм. В свою чергу дослідниця Н. Кузніцова вважає, що сільський туризм являє собою підвид туризму, головною особливістю якого є перебування гостей в сільській місцевості, подалі від міської метушні, ближче до природи. Жителі мегаполісів найчастіше їдуть відпочивати в сільську місцевість з метою ознайомлення чогось цікавого та незвичного для них. А саме: жити на фермі, вчитися доглядати за кіньми і страусами, розбиратися в лісових грибах, доїти корів і збирати урожай оливок, можуть спробувати самостійно зробити сметану і домашнє вино. Спостерігають як росте виноград, де випасаються вівці і як виготовляють справжній сир – для багатьох людей, які проживають в місті все

це справжня екзотика. Найцікавіше те, що туристи можуть на якийсь час стати звичайним сільським жителем. Так сказати відчутти на собі всю красу. Тому не дивно, що з кожним роком все більше людей цікавляться агротуризмом. Плюси досить відчутні: зміна обстановки, свіже повітря, нові навички, і, що важливо, все це можна влаштувати безкоштовно [9].

Рекреаційно-лікувальний, його, як правило, пов'язують з медичним туризмом та курортним лікуванням. О. Коваль трактує визначення медичного туризму наступним чином: «медичний туризм – це діяльність, пов'язана з організацією медичного обслуговування пацієнтів далеко за межами місця їх постійного проживання. Причому пацієнти можуть їздити до медичних установ як всередині країни, це як ми знаємо є внутрішній медичний туризм, так і далеко за кордон, відповідно міжнародний медичний туризм» [16].

З кожним роком медичний туризм набуває все більшої популярності, особливо серед жителів США, Канади та країн Західної Європи. Наприклад, в Америці кількість людей, які не мають повноцінної медичної страховки, перевищує 50 мільйонів чоловік. У більшості населення медична страховка не покриває лікування хронічних захворювань, операції, повноцінне стоматологічне лікування та протезування. Тому багато американців вважають за краще проходити такі види лікування за кордоном. Також цікавим фактом є те, що в рекреаційному туризмі широко застосовується ландшафтотерапія, що являє собою метод курортного лікування, в якому використовується позитивний вплив на організм людини перебування в місцевості з красивими пейзажами. Це сприяє нормалізації функцій нервової системи, життєрадісного настрою, поліпшення сну і апетиту [14].

Як згадувалось раніше, до рекреаційно-лікувального виду туризму відносять також санаторно-курортне лікування. До основних особливостей санаторно-курортного лікування відносять те, що воно здійснюється спеціалізованими медичними установами та організаціями, які мають відповідну медичну ліцензію (санаторії, пансіонати, санаторії-профілакторії, грязе- та водолікарні тощо), воно використовує можливості природних лікувальних

ресурсів (мінеральних вод, лікувальних грязей, клімату), організовується в умовах курортів, лікувально-оздоровчих місцевостей.

Головною метою перебування в санаторіях та інших курортно-оздоровчих установах є підтримка комплексних оздоровчих програм із використанням природних факторів. Курортні заклади пропонують туристу повноцінний відпочинок та комплексну терапію, яка проводиться на підставі призначення кваліфікованих фахівців. Результати санаторно-курортного лікування відображаються на регенерації організму, зміцненні імунітету, зниженні схильності до застуди. Наявність унікальних природних умов та їх активне використання в терапевтичних цілях створює ідеальні умови для ефективної оздоровчої програми. Дуже важливо, щоб санаторно-оздоровчі заклади організовували оптимальний режим дня, забезпечували повноцінне харчування (в деяких випадках дієту) і планували дозування [16].

Таким чином, встановлено, рекреаційний туризм являє собою пересування людей у вільний час з метою відпочинку, необхідного для відновлення фізичних і душевних сил. На сьогоднішній день наявність курортно-рекреаційних можливостей грає важливу роль в житті держави. Більшість країн розвивається за рахунок туризму, а саме, за рахунок відпочиваючих, які потребують повноцінного відпочинку та рекреації. Якщо говорити про туризм та рекреацію в цілому, то він дозволяє широко використовувати пам'ятки природи та культури, може функціонувати як екологічно безпечна зона людської діяльності, вдосконалювати систему соціальних та культурних послуг, покращувати якість життя, розвивати соціально-культурне середовище загалом. Далі розглянемо класифікацію рекреаційно-туристичних ресурсів.

1.2. Класифікація рекреаційно-туристичних ресурсів

Для розвитку сфери туризму та рекреації в цілому, велику роль грають рекреаційні ресурси. Тому, щоб визначити можливості використання будь-якої території в рекреаційних цілях, слід оцінити та дослідити рекреаційно-

туристичні ресурси, якими володіє територія. Через можливості туризму та рекреації в конкретній місцевості ми оперуємо концепцією рекреаційно-туристичного потенціалу, яка дещо ширша від поняття рекреаційно-туристичні ресурси. Це пов'язано з тим, що для розвитку рекреації та туризму недостатньо мати у своєму розпорядженні морські узбережжя з комфортними погоднокліматичними умовами, гори, ліси чи озера, родовища мінеральних та термальних вод і лікувальних грязей, міста та села з пам'ятками історії та культури. Хоча наявність ресурсів і є основоположним чинником, можливості розвитку туризму, та рекреації ними не обмежуються

Туристичними продуктами України зацікавлені любителі подорожей різного віку і професій. Тут кожен може вибрати собі відповідний вид відпочинку або лікування в хороших санаторіях. Як визначає Д. М. Стеценко рекреаційний туризм, спрямований на оздоровлення та заповнення фізичних і духовних складових особистості, є провідним напрямком в індустрії туризму.

У свою чергу для рекреаційної сфери найважливіше значення мають природно-кліматичні ресурси, які також в теорії отримали поняття природних рекреаційних ресурсів. Це обумовлено тим, що від їх якісних і кількісних значень залежить характеристика виду рекреаційного сервісу та профіль санаторно-курортних комплексів. Дослідники А.С. Кустов, О.В. Понукаліна Т.Н. Одінцова вважають, що рекреаційні ресурси – це об'єкти, явища та процеси антропогенного та природного походження, що застосовуються для процвітання рекреації і туризму [19].

Розглянемо детальніше, що саме відносять до рекреаційних ресурсів. Території та окремі об'єкти, що використовують для відпочинку, відновлення життєвих сил людини та безпосередньо лікування. В рекреаційних ресурсах яскраво виражені: цілісність, динамізм, місткість, стійкість, надійність, привабливість. Принцип туристичних ресурсів та туристичних об'єктів являє собою туристичний інтерес і враження туристів. До об'єктів туристичного інтересу відносять: визначні пам'ятки, природні об'єкти, природо-кліматичні зони, соціально-культурні об'єкти тощо, вони мають можливість задовольнити

потреби туриста в період туристичної поїздки, або подорожі, та споживанні туристичних послуг, або туристичного продукту. В момент екскурсії виникає туристське враження, відвідування атракціонів, спостереження мальовничих природних ландшафтів, ресторанів, проживання у готелі тощо.

Традиційні промисли і ремесла, сприятливий клімат, приємні пригоди, об'єкти природно-заповідного фонду, моря, палацово-паркові комплекси все це ті об'єкти, що викликають зацікавленість туристів і використовуються для задоволення їх рекреаційних потреб. Їхня різносторонність викликає необхідність їх класифікації. На рис.1.3. представлено основні рекреаційно-туристичні ресурси.

Природно-рекреаційні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> • сприятливий клімат • узбережжя морів, річок, озер • мінеральні джерела, лікувальні грязі • мальовничі ландшафти • лісові масиви та парки
Культурно-історичні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> • архітектурні пам'ятки • археологічні пам'ятки • техногенні шедеври • унікальні витвори культури • пам'ятки історії
Інфраструктурні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> • заклади розміщення, в тому числі санаторно-курортні заклади • заклади харчування • транспортні компанії • заклади культури тощо

Рис. 1.3. Основні рекреаційно-туристичні ресурси (узагальнено автором на основі [32])

Охарактеризуємо кожний вид рекреаційних ресурсів більш детально.

Природно-рекреаційні ресурси доцільно розглядати як ті ресурси, які призначені для відновлення життєвих сил подорожуючого, або просто для підтримки його здоров'я. До їх складу відносять сприятливий клімат, узбережжя морів та річок, мальовничі ландшафти, лісові масиви та парки і т.д.

Класифікують такі природні рекреаційні ресурси:

природні лікувальні ресурси, до них відносять: природні об'єкти і комплекси з відповідними для лікування кліматичними умовами, ресурси мінеральних та термальних вод, ропа лиманів і озер, озокерит, лікувальні властивості печер і соляних шахт, морська вода;

кліматичні ресурси;

водні ресурси: річкові, морські;

пляжні ресурси;

ресурси рельєфу: рівнинні, гірські, спелеологічні;

пейзажні ресурси;

біологічні: рослинні, тваринні;

об'єкти природно-заповідного фонду: національні ландшафтні парки, регіональні ландшафтні парки природні і біосферні заповідники, заказники, ботанічні сади, пам'ятки природи, дендропарки, зоологічні парки.

Розглянемо кожен природний ресурс окремо. Поміж природних лікувальних ресурсів значну роль відіграють бальнеологічні, до яких відносять мінеральні води, лікувальні грязі. Заклади які функціонують за допомогою використання бальнеологічних ресурсів, розміщені здебільшого в Карпатському і Причорноморсько-Азовському регіонах. Суттєві запаси лікувальних грязей зосереджені в південних і північно-західних областях. В Україні встановлено значні запаси лікувальних грязей, до яких відносяться різні за походженням природні утворення (відкладення боліт, озер і морських заток), які складаються з води, мінеральних та органічних речовин. Грязі є однорідною пластичною масою з певними тепловими та іншими фізико-хімічними властивостями. Лікувальні грязі поділяються на:

1. Торфи (прісноводні, мінеральні);
2. Мулисті (сапропелі, сульфідні, мінеральні, глинисті);
3. Псевдовулканічні (гідротермальні).

Також сюди включають цілющі властивості печер та соляних шахт (спелеотерапія). На сьогодні соляні шахти в різних частинах світу активно

використовуються в лікувальних цілях. Цей метод лікування називається спелеотерапією. Вдихання насиченого аерозоллю солі допомагає запобігти респіраторним захворюванням, усуває алергічні симптоми та стимулює захисні сили організму.

Сьогодні природні соляні печери активно використовуються для оздоровчих та лікувальних сеансів спелеотерапії, а найважливішим терапевтичним фактором є їх унікальний природний мікроклімат. Серед найвідоміших соляних курортів є такі як: Дуздаг, який знаходиться в Азербайджані, Величка в Польщі, Соляні копальні (Білорусь), Солотвино в Україні та Чон-Туз в Киргизії.

Слід зазначити, що важливою умовою розвитку рекреаційного господарства є, звичайно, кліматичні ресурси, так як саме вони визначають загальний комфорт території для лікування та відпочинку. Існують деякі регіони, кліматичні умови яких є протипоказані для відвідування рекреантам з певними захворюваннями, а в інших кліматичних умовах такі пацієнти будуть відчувати себе чудово. Україна відноситься до країн зі сприятливими погодними умовами для літніх видів рекреації. Тривалість сприятливого періоду для зимових видів рекреації в діапазоні від 20-26 днів на півдні і до 40 або більше на півночі і північному сході.

Ресурси природних мінеральних вод. За твердженням Т. Ткаченко мінеральні води – це води, що містять розчинені солі, мікроелементи та деякі біологічно активні інгредієнти. Природна мінеральна вода використовується для внутрішнього та зовнішнього використання. Є підземні та поверхневі (річки, ставки, озера тощо) мінеральні води [40]. До лікувальних відноситься вода з мінералізацією від 8 до 12 г/л. У деяких випадках допускається вода з більш високою соленістю, а також з мінералізацією менше 8 г/л у присутності підвищеної кількості миш'яку, бору та деяких інших речовини. Цілюща мінеральна вода має виражену дію на організм і застосовується лише за призначенням лікаря. Поділля є важливим бальнеологічним регіоном, тут розміщено 10 родовищ і 16 територій мінеральної води. Сьогодні в цьому регіоні

є такі курорти: Заліщики (Тернопільська область), Хмільник (Вінницька область) та інші. Значні запаси мінеральних ресурсів, особливо хлоридних, виявлені у Дніпропетровській, Полтавській, Київській та інших областях.

Також важливою складовою рекреації, оздоровлення та лікування є лісові ресурси. По кількості лісових насаджень Україна займає одне з перших місць поміж країн Європи. За чисельністю український ліс є одним із перших у Європі, і всі погодяться, що ліс – це чудове місце для відпочинку з родиною та друзями в будь-який час року. Активний відпочинок, а особливо якщо це в дикій природі, сприятиме відновленню ваших фізичних, життєвих та творчих сил.

Не менш головним елементом в туризмі є пейзажі, які відрізняються лікувальними або пізнавальними характеристиками, особливо рельєфом, неймовірної краси ландшафтами, печерами. Значну групу ландшафтів утворюють: національні парки заказники, державні заповідники, ботанічні сади, дендропарки, зоопарки, заповідні урочища. Поміж ландшафтних рекреаційних ресурсів на першому місці знаходяться гірські райони, які відрізняються різноманітністю природних ландшафтів, сприятливих і комфортних умов для розвитку різних видів рекреаційної діяльності (від спортивних і оздоровчих до санаторно-лікувальних).

Заповідник представляє собою територію, яка є виділена з ціллю збереження в природних умовах типових або унікальних природних комплексів, дослідження природного протікання процесів та явищ, які в них відбуваються. В нашій країні нараховується близько 6700 природно-заповідних територій, зокрема 20 природних заповідників. Загальна площа природно заповідного фонду займає понад 5% території країни, а заповідники України - близько 2% території. Хоча це невелика кількість у порівнянні з цивілізованою Європою, де запаси становлять 15%, найголовніше – не зупинятися на досягнутому і збільшувати кількість заповідників, особливо невеликих за площею. Всім відомий заповідник Асканія-Нова був створений в лютому 1921 року. У післявоєнний період в республіці формується мережа природних заповідників, як абсолютна, так і приватна охорона, та охорона природних заповідників в

Україні, раціональне використання природних ресурсів почало набувати в регіонах більше соціальних, економічних та екологічних значень [10].

Розглянемо культурні та історичні ресурси, до яких відносять: археологічні пам'ятки, техногенні шедеври, унікальні витвори культури, пам'ятки історії, шедеври сучасної архітектури; інфраструктури, яка належить даній території а саме її розташування, протяжність, географічне положення, населення з його традиційною етнічною культурою (їжа, напої, одяг, промисли і ремесла, традиційні прийоми господарювання, побутові звички і традиції, вірування, свята і обряди, завдяки яким можна ознайомитися з піснями, фольклором, танцями даної країни), яка є неодмінним атрибутом втіленої в традиціях сучасного господарювання, сприяє процвітанню туристичної галузі в складі суспільно-географічного комплексу території, шляхом розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, впевнено утворюючи найбільше простору для розваг та відпочинку, як ТРК тобто спеціалізовані територіальні рекреаційні комплекси [21].

Культурні та історичні ресурси поділяють на духовні та матеріальні. Провідну роль серед пам'яток історії та культури надають пам'ятникам, вони найбільш яскраво підкреслюють красу, історичну цінність, культурний розвиток на основі цього задовольняються потреби пізнавально-культурної рекреації. Пам'ятники історії культури за своїм значенням поділяються на п'ять видів: історії, археології, документальні пам'ятки, містобудування і архітектури, мистецтва.

Об'єкти, котрі використовуються в пізнавально-культурній рекреації, діляться на дві групи: рухомі та нерухомі. До першої групи відносять пам'ятки мистецтва, археологічні знахідки, мінералогічні, ботанічні і зоологічні колекції, документальні пам'ятки та інші речі, предмети і документи, які можна легко переміщати. Використання рекреаційних ресурсів цієї групи пов'язане з відвідуванням бібліотек, музеїв та архівів, де вони зазвичай зосереджуються. До нерухомої групи відносять пам'ятники історії, містобудування та архітектури,

археології та монументального мистецтва та інші спорудження, зокрема і ті пам'ятники мистецтва, які становлять невід'ємну частину архітектури [10].

До туристичних об'єктів, які славляться своєю популярністю відносять середньовічні замки, тобто міцне житло феодалів, королів, султанів, шахів та інших володарів. Багато замків у Європі і на Близькому Сході побудували войовничі чернечі ордени. Замки-фортеці зазвичай зводили в важкодоступних місцях, на крутих пагорбах і горах. Навколо замків замкових споруд концентрувалися селища, жителі яких при появі ворога ховалися в них. Вони могли витримати довгі місяці облоги і були практично неприступними. У 14-15 столітті замки втрачають своє колишнє військове призначення і здебільшого стають палацами знатних аристократів [10].

Далі розглянемо інфраструктурні туристичні ресурси. Так як найголовніше в ефективному використанні рекреаційних ресурсів – наявність туристичної інфраструктури. До туристичної інфраструктури відносяться: готелі, мотелі, санаторії, заклади культури та багато інших складових, які зображені на рис. 1.4.

Згідно з висловом А. Ю. Александрови туристична інфраструктура являє собою існуючу установу та мережу з промисловими, соціальними та дозвіллевими цілями, призначена для здійснення туристичних операцій, дозволяє туристам мати регулярний доступ до туристичних ресурсів, ефективно використовувати туризм та забезпечувати стійкість туристичної галузі. Згідно з твердженням І. Смалюк в рамках регіонального інфраструктурного комплексу туристична інфраструктура виконує багато важливих функцій. Включає функцію що забезпечує, інтеграцію та регулювання [35].

Перша забезпечує роботу туристичної інфраструктури – створює необхідні умови для управління туристичними послугами. Інтеграція, та регулювання організацію та підтримку міжвідомчих відносин, створення територіальних рекреаційних комплексів.

Рис. 1.4. Складові туристичної інфраструктури (узагальнено автором на основі [35])

Підведемо підсумки визначенням вченого І. Смаль, який трактує туристично-рекреаційні ресурси наступним чином – це природно-кліматичні, історико-культурні та соціально-економічні об'єкти і явища, які є передумовами для різноманітних видів туристично-рекреаційної діяльності та здатні задовольняти виникаючі при цьому потреби. Туристично-рекреаційні ресурси дозволяють розширювати виробництво туристського продукту, яке визначається в першу чергу природними і соціальними умовами, здатними задовольняти різні запити і потреби туристів. Вони виступають і як економічне благо, і як товар, який потребує значні витрати на відтворення. Туристично-рекреаційні ресурси в економічному плані виступають як фактори виробництва туристського продукту, так як їх диференціація породжує відмінності в результатах господарського використання. Вони виступають в якості основи туристично-

рекреаційного потенціалу. Досить часто до рекреаційного потенціалу відносять наявність на території певних унікальних або цікавих не тільки місцевим жителям об'єктів. Однак унікальність як ознака рекреаційного потенціалу є не обов'язковим, а лише бажаним варіантом. Важливим елементом туристського потенціалу, крім туристично-рекреаційних ресурсів, є соціально-економічні передумови туристично-рекреаційної діяльності, тобто туристська інфраструктура, що включає трудові, інформаційні, матеріально-технічні та інші елементи [35].

Отже, як результат можна сказати, що даний природний потенціал, духовні і матеріальні пам'ятники нашого народу є важливими для формування світогляду, для задоволення туристичних, духовних, матеріальних потреб населення. У більш розвинених країнах такий туристичний ресурс використовують для отримання прибутку. Опрацювавши даний матеріал, можемо перейти до наступного пункту, де розглянемо особливості розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії.

1.3 Особливості розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії

Пандемія коронавірусу на початку 2020 року справила великий вплив на стан і подальший розвиток практично всіх сфер світового господарства, в тому числі і туризму. Такої важкої кризи в туристичному бізнесі не спостерігалось з часів Другої світової війни. Як показує світовий досвід, кризи не тільки неминучі, але і в певному сенсі необхідні, оскільки вони пов'язані не тільки з негативними явищами і процесами – кризи майже завжди відкривають додаткові можливості для подальшого зростання і розвитку. П. О. Масляк вважає, що термін «криза» (грец. Krisis – це рішення, поворотний пункт) в найширшому сенсі позначає різку зміну, крутий перелом, складний перехідний стан чого-небудь [21].

Як нам всім відомо на початку 2020 року всі країни охопила пандемія нового виду Covid-19, оголошена Всесвітньою організацією охорони здоров'я. Вірус, перший спалах якого було зафіксовано в місті Ухань в Китаї в кінці 2019 року, поширився на всі країни і континенти. Станом на тринадцяте травня 2020 року по всьому світу було інфіковано приблизно чотири мільйона осіб, загинуло понад 293 тисяч. Закрили кордони країн, зупинилося авіа і залізничне сполучення, у багатьох містах був введений режим загальної самоізоляції. Варто зауважити, що людство не в перший раз стикається з пандемією, при цьому раніше арсенал засобів для боротьби з вірусами був набагато менше. Принципова різниця між сучасною пандемією є так звана «неінфекційна пандемія» (лякаюча пандемія) пов'язана з швидким розвитком даних інформаційних технологій та належним розповсюдженням їх у сучасному світі [15].

Ситуація, що склалася зробила істотний вплив на всі сфери світового господарства, в тому числі і туризм. Експерти майже всі одноголосно відзначають що такої кризи в туризмі не спостерігалось з часів Другої світової війни.

Те, що відбувається, інакше як дивом не назвати, у каналах Венеції можна легко розгледіти рибу, площі практично порожні, каченята граються у фонтані на Пьяца ді Спанья. Такою країну не бачили з 1960-х, такі листи розіслали в серпні поточного року об'єднання туристичних компаній Італії, пропонуючи передплатникам відвідати країну, поки ціни на розміщення нижче ніж зазвичай.

Співзасновник і директор по контенту проекту Road Travel компанії «Таймсінері», резидента «Сколково» Кирило Хомко відзначив що внутрішній туризм активно розвивається по всьому світу. За його словами через пандемію закриті кордони, перельоти не здаються безпечними по гігієнічним нормам і мандрівники почали вивчати альтернативи звичним маршрутам, відкриваючи нове поруч. Особливу популярність набирають поїздки, які в англійській мові прийнято називати Staycation (stay – перебування, vacation – відпустка): недалеко від будинку, без ночівель [48].

На момент локдауну середня завантаженість готелів знизилася до 20%. Це був не легкий час коли бізнесу потрібно було виживати. І, на жаль, багато хто не зміг впоратися з цими труднощами. Цього року все було незвично для туризму, часом нестабільно та невідомо. Нетипова ситуація на ринку туристичних послуг склалася як для відпочиваючих, так і для професіоналів у галузі туризму. Далі пропоную переглянути рис.1.5. на якому зображено характеристика розвитку туризму під час пандемії 2019-2020 років.

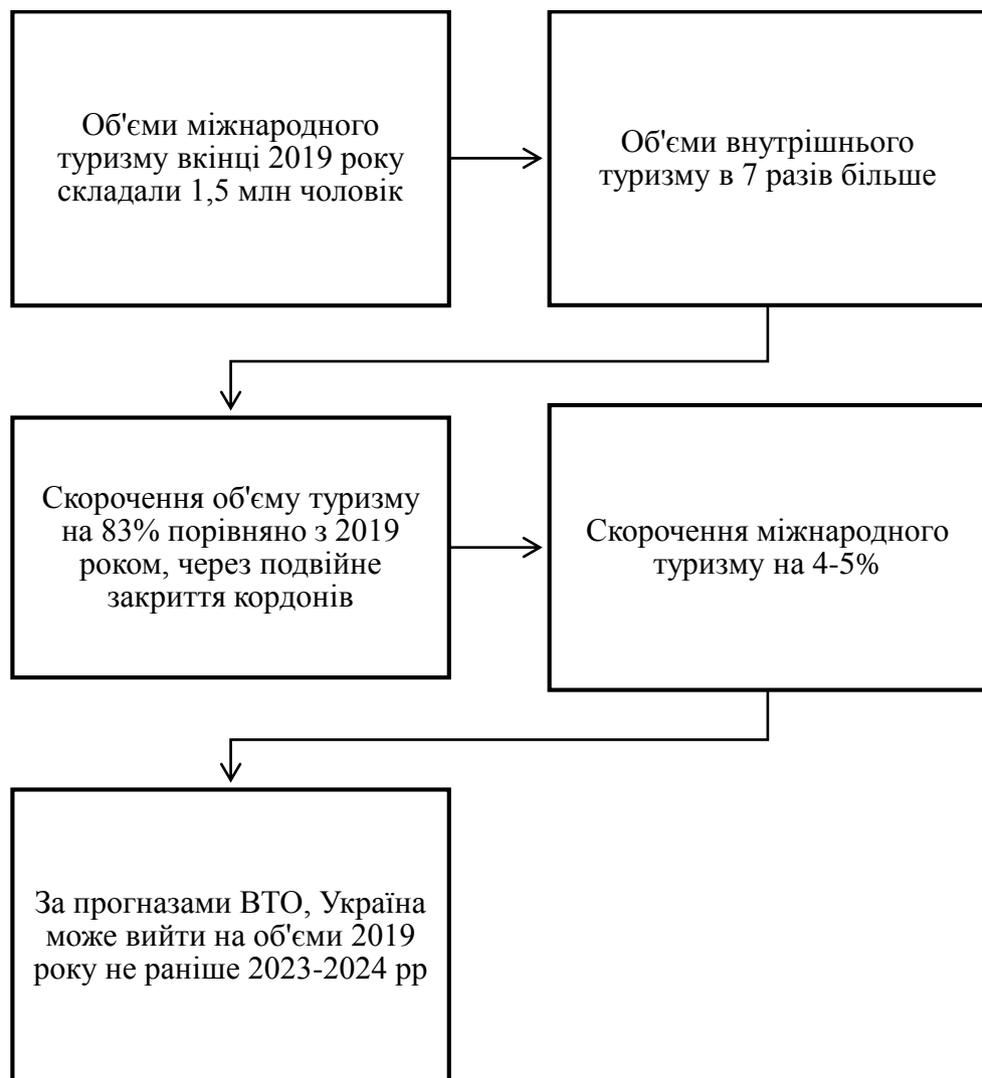

Рис. 1.5. Характеристика розвитку туризму в період пандемії протягом 2019-2020 років

Але поряд з цим, внутрішній туризм України мав усі шанси на стрибок у розвитку. Більшість українців досі з обережністю відносяться до закордонного відпочинку та із задоволенням роблять вибір на користь вітчизняних курортів.

Більшість туристів знову відкрили для себе південну Україну – Херсон, Одесу, а також попит збільшився на курорти, що пропонують зелений та рекреаційний туризм. Шалений успіх мали цифрові подорожі, 3D тури і віртуальні екскурсії, наприклад по кінолокаціям Одеси, замкам і заповідникам України. Також були створені різноманітні додатки для планування подорожей, ентузіасти розвивають і наповнюють інтерактивні карти з цікавими локаціями нашої країни. Екскурсоводи, гіді, турагентства, які оперативно скористалися цією нагодою, отримали популярність і потрібність [23].

В ході дослідження було встановлено, що найперспективнішими видами туризму в сучасних умовах будуть зелений та рекреаційний. Тому, що невеличкі населені пункти, чисте гірське повітря, садиби чи пансіонати ідеально підходять для дотримання нових санітарних умов, адже вони з невеликою кількістю місць. Фахівці вважають, що буде збільшений попит саме на послуги готелів та зелених садиб, які є віддалені від мегаполісу тому, що туристи намагатимуться обирати місця подалі від великого скупчення людей. Більшість суб'єктів туристичної лояльності, закладів розміщення та харчування вже готують свої заклади і оселі для гостей. Багато з них почали рекламу закладів й турів онлайн. По-перше, щоб зацікавити, а по-друге, щоб переконати, що в них чисто та безпечно. Хоча на даний час українці ще не поспішають бронювати місця, це через те, що люди поки не знають коли закінчиться карантин. Олександр Шершун вважає, що в підсумку цей рік для закарпатського туризму все одно не буде вдалим, навіть якщо влітку матиме місце великий наплив туристів. За його словами, представники галузі зазнали занадто великих втрат, все це через зиму, яка, на жаль, була безсніжною та звісно через нинішній карантин, який припав на «високий» сезон [22].

Значного розвитку рекреаційний туризм набуває в приморських туристичних регіонах, зокрема в Одеській області, куди щоліта приїжджало до

п'яти мільйонів українців, практика свідчить, що даний вид відпочинку залишається популярним та актуальним навіть в умовах пандемії, за умови дотримання всіх проти епідеміологічних заходів. Це обумовлено тим, що більшість людей настільки втомленими від карантину та ізоляції, що в них неодмінно з'явиться бажання мандрувати країною та здійснювати рекреаційну діяльність. Тому, найпопулярнішими серед туристів залишаються пляжні курорти такі як: Затока, Кароліно-Бугаз, Грибівка. Але скільки закладів відпочинку Одещини та Херсонщини будуть готові приймати туристів у нових умовах, ще не відомо. Усе буде залежати від того, які санітарно-гігієнічні рекомендації для прийому туристів пропише міністерство охорони здоров'я України [22].

Продюсер туристичних продуктів Олексій Медведєв переконаний, що хоч карантин і вплинув негативно на туристичний бізнес, але лише одиниці прийняли його як можливість для вдосконалення. Попит на туризм по Україні є, і він постійно росте. Щоб відновився туризм після кризи, його потрібно реанімувати. Зробити це можливо безліч шляхами. Основні – це поліпшення сервісу і посилення інформаційної компанії.

Розглянемо деякі приклади відродження українського туристичного бізнесу в умовах пандемії, а саме ферми на Закарпатті почали пропонувати свою продукцію онлайн. «Карпатський буйвіл» – буйволина ферма, яка займається виробництвом молочної продукції. На фермі виготовляють сир моцареллу з молока буйволів, проводять дегустації та продають продукти з молока. Але через значне скорочення відвідувачів ферма зазнає великих збитків. Для кращої реалізації продукції та реклами туристичного бізнесу допомогли було відкрито свій онлайн-магазин, що дозволило налагодити не лише збут товару, а й роздавати запрошення на ферму для майбутніх туристів. У Хусті місцеві органи відновлюють замок, будуючи дорогу до нього та інформаційний майданчик. За допомогою місцевих креативних активістів підключили до процесу місцевий театр, який буде влаштовувати виступи прямо на вершині зруйнованого замку.

Повертатися до життя туристичний бізнес буде, як мінімум рік. Через те, що криза змусила вийти з зони комфорту та відновлюватися. Підприємці, які не

матимуть бажання виходити в інтернет та покращувати сервіс можуть втратити своїх відвідувачів, тому що до них просто перестануть їздити [41].

Популяризація рекреації та попит на послуги рекреаційного туризму в сучасних умовах також обумовлені тим, що під час карантину всі задумалися над станом свого здоров'я, а закриті кордони змусили шукати альтернативу відпочинку на далеких морях і океанах. Адже саме в санаторіях можна і відпочити, і подбати про свій душевний та тілесний стан. Пандемія Covid-19 в світі вплинула і продовжує впливати на здоров'я великої кількості людей. Ті, хто переніс дане захворювання, потребують правильної реабілітації, щоб повернутися до повноцінного, насиченого життя. Пройти оздоровлення або профілактику можна в вітчизняних санаторіях, профілакторіях, курортних готелях та інших закладах відпочинку, які пропонують послуги рекреаційного відпочинку. Оздоровчі процедури допоможуть повністю позбутися від постковідного стану, поліпшити самопочуття і запобігти загостренню хронічних захворювань [42].

Чудові програми для реабілітації пропонують санаторії Морщина, Трускавця, Одеси, Хмільника, Закарпаття. Місцеві лікувальні заклади мають сучасну лікувально-діагностичну основу. Там працюють кваліфіковані лікарі та середній медичний персонал, котрий спеціалізується на лікуванні хвороб органів дихання і серцево-судинної системи. Всі оздоровчі процедури виконуються після ретельної діагностики стану пацієнтів. Додатковий лікувальний фактор в санаторіях – цілюще свіже повітря, адже ці здравниці знаходяться далеко від індустріальних центрів.

Людям, які відновлюються після перенесеного коронавірусу, в залежності від особливості протікання хвороби і ураження легеневої тканини, можуть бути показані:

- бальнеотерапія і електротерапія для органів дихання;
- масажі спини і шиї;
- гідрокінезіотерапі;

ароматерапевтичні процедури, що розслаблюють і дозволяють швидше відновитися втраченим нюху;

фізіотерапія і лікувальна фізкультура, спрямовані на зміцнення організму; кисневі коктейлі;

теплотікування і інгаляції [15].

Якщо ж говорити за кращі санаторії України, то можна виділити санаторій «Rixos-Prykarpattya» це цілий санаторний комплекс, який був побудований відносно недавно – в 2005 році і відразу став одним з кращих лікувально-реабілітаційних комплексів у Трускавці. До того ж комплекс розташований на знаменитому бальнеологічному курорті Трускавець, який славиться по всьому світу своїми унікальними цілющими мінеральними джерелами. Лікувально-реабілітаційний комплекс «Rixos-Prykarpattya» розташований в центральній частині міста-курорту Трускавець в парковій зоні на території 12 га. До центрального бювету мінеральних вод 17 хвилин ходьби, бювет №2 знаходиться в 10 хвиликах ходьби по мальовничим алеях. Також є власний бювет мінеральних вод. Оздоровчі процедури прекрасно доповнюються релакс-відпочинком і велнес-процедурами в SPA-центрі з саунами і джакузі. Це ідеальне місце, де можна поєднати відпочинок серед мальовничої природи чарівного Прикарпаття і відновити здоров'я [17].

Отже, можемо підбити підсумки, що з настанням карантинних обмежень, у зв'язку з пандемією, українці все більше почали обирати подорож саме Україною. Опрацювавши даний матеріал ми переконалися, що на даний момент розвивається саме сільський та еко туризм, так як в сільській місцевості можна відпочити від всієї метушні, яка склалася, провести свій вільний час серед живої природи. Власники потурбувалися про безпеку туристів, та приймають відвідувачів за встановленими правилами. Також не відстає від сільського туризму і рекреаційний. На жаль, пандемія вплинула та продовжує впливати на здоров'я людей, тому вони змушені подорожувати з метою відвідування курортів та санаторіїв, задля відновлення та покращення своїх життєвих сил.

Висновки до розділу 1

Розглянувши теоретичні аспекти організації рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії робимо наступні висновки:

1. На сьогоднішній день значну популярність набуває рекреаційний туризм. Досить давно люди почали мандрувати з метою відпочинку. З того часу і з'явилась нова форма проведення вільного часу, відновлення фізичних та емоційних сил – туристично-рекреаційна. Подорожуючі задовольняють свою потребу у відпочинку за рахунок зміни навколишнього середовища та оточення. Люди почали заздалегідь планувати свої поїздки в такі місця, де вони можуть з радістю провести свій вільний час, розслабитися, відсторонитися від зайвої метушні. На сьогоднішній день наявність курортно-рекреаційних можливостей грає важливу роль в житті держави. Більшість країн розвивається за рахунок туризму, а саме, за рахунок відпочиваючих, які потребують повноцінного відпочинку та рекреації. Якщо говорити про туризм та рекреацію в цілому, то він дозволяє широко використовувати пам'ятки природи та культури, може функціонувати як екологічно безпечна зона людської діяльності, вдосконалювати систему соціальних та культурних послуг, покращувати якість життя, розвивати соціально-культурне середовище загалом.

2. Розглянемо що відносять до рекреаційних ресурсів. Території та окремі об'єкти, що використовують для відпочинку, відновлення життєвих сил людини та безпосередньо лікування. В рекреаційних ресурсах яскраво виражені: цілісність, динамізм, місткість, стійкість, надійність, привабливість. Принцип туристичних ресурсів та туристичних об'єктів являє собою туристичний інтерес і враження туристів. До об'єктів туристичного інтересу відносять: визначні пам'ятки, природні об'єкти, природо кліматичні зони, соціально-культурні об'єкти тощо, вони мають можливість задовольнити потреби туриста в період туристичної поїздки, або подорожі, та споживанні туристичних послуг, або туристичного продукту. В момент екскурсії виникає туристське враження,

відвідування атракціонів, спостерігання мальовничих природних ландшафтів, ресторанів, проживання у готелі тощо.

3. Отже, з настанням карантинних обмежень, у зв'язку з пандемією, українці все більше почали обирати подорож саме Україною. Опрацювавши даний матеріал ми переконалися, що на даний момент розвивається саме сільський та еко туризм, так як в сільській місцевості можна відпочити від всієї метушні, яка склалася, провести свій вільний час серед живої природи. Власники потурбувалися про безпеку туристів, та приймають відвідувачів за встановленими правилами. Також не відстає від сільського туризму і рекреаційний. На жаль, пандемія вплинула та продовжує впливати на здоров'я людей, тому вони змушені подорожувати з метою відвідування курортів та санаторіїв, задля відновлення та покращення своїх життєвих сил.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ

2.1. Аналіз особливостей розвитку рекреаційного туризму в Україні

За останні десятиліття сфера туризму та рекреації перетворилась в одну з найбільш прибуткових та розвинених галузей світового господарства. Вона відіграє важливу роль у соціально-економічному розвитку, що забезпечує створення додаткових робочих місць та покращує якість життя в місцевих громадах. У суспільстві туризм має велику цінність, адже він стимулює розвиток супутніх з туристично-рекреаційною сферою галузей – транспорт, зв'язок, торгівля, виробництво сувенірів, послуги, ресторани, будівництво тощо. Окрім того, туризм є справжнім каналом міжкультурного спілкування, який допомагає захищати культурну спадщину, звичаї країн та націй, допомагає розвивати їх ремесла, інновації та зберігає культурно-історичні пам'ятки. Туристично-рекреаційний комплекс відображає головну роль економіки країн та регіонів, раціональне використання та збереження природних екологічних, культурно-історичних та інформаційних пізнавальних ресурсів [13].

Невід'ємною частиною системи цінностей кожної людини є підвищення життєвої активності та турбота про своє здоров'я. Тому в наш час значно поширився такий напрям туризму, як рекреаційний, оскільки він має на меті оздоровлення та відновлення людського організму. Враховуючи зростання рівня захворюваності населення, погіршення його стану здоров'я та поширення соціально небезпечних та хронічних захворювань, цей напрям набуває все більшої популярності. Рекреація, як і сфера туризм у цілому, сприяє розвитку політичних, економічних, наукових та культурних зв'язків як між державами, так і між регіонами всередині країни.

Проаналізувавши динаміку туристичних потоків в табл. 2.1. можемо розглянути розвиток туристичного бізнесу в Україні за 2015-2019 роки.

Таблиця 2.1.

Кількість в'їзних, виїзних та внутрішніх туристів, обслугованих туроператорами та туристичними агентами за 2015-2019 рр. (узагальнено автором на основі [25])

Роки	Кількість туристів обслугованих туроператорами та турагентами, усього	В'їзні(іноземні) туристи	Виїзні туристи	Внутрішні туристи
2015	2019576	15159	1647390	357027
2016	2549606	35071	2060974	453561
2017	2806426	39605	2289854	476967
2018	4557447	75945	4024703	456799
2019	6132097	86840	5524866	520391

Аналіз даних вказаних в табл.2.1 дозволяє зробити висновок, що за 2019 рік потік як в'їзних, виїзних так і внутрішніх туристів найбільший, а за 2015 найменший.

Україна має в своєму розпорядженні значні природні та культурно-історичні ресурси. Загальна площа цінних в рекреаційно-туристичному і економічному відношенні природних ландшафтів в Україні становить 9,4 млн. га або 16% території країни. Та, на жаль, значна та цінна їх територія недостатньо освоєна. Ті території, які залучені в рекреаційній сфері, експлуатуються без урахування основ раціонального природокористування. Головною проблемою, розвитку рекреаційної галузі в Україні, є розгляд різних варіантів оцінювання у користуванні рекреаційних ресурсів. Для вирішення даної проблеми в курортно-рекреаційних господарствах головним є визначення соціально-еколого-економічної ефективності та цілеспрямоване використання рекреаційних ресурсів.

Відомо, що Україна має значний туристично-рекреаційний потенціал. Саме завдяки вдалому геополітичному положенню України, вона здавна була та

залишається перехрестям транспортних та людських потоків в напрямках Північ-Південь, Захід-Схід. Завдяки цьому Україна ввійшла в число перспективних у туристичному відношенні країн. Фахівці визначають що формування ринку рекреаційного туризму є результатом дії декількох груп чинників, основні відображені на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Чинники формування ринку рекреаційного туризму в Україні (узагальнено автором на основі [38])

У зв'язку з введенням карантину через пандемію Covid-19 значно знизилася динаміка потоку туристів, в свою чергу туристичний бізнес почав занепадати.

Далі пропоную розглянути туристичну діяльність у Україні за 2019 рік, а саме розподіл туристів за метою поїздки та регіонами (табл. 2.2.)

Таблиця 2.2.

Розподіл туристів, обслугованих турагентами, за метою поїздки та регіонами за 2019 рік (узагальнено автором на основі [25])

Регіони	К-сть туристів, усього	За метою поїздки				
		бізнес-поїздки, навчання	дозвілля, відпочинок	Лікува-ння	Спортивний туризм	спеціалізований туризм
Україна	31526	3658	797671	9931	293	197
Хмельницька	18156					
Вінницька	97156	–	31436	–	90	–
Волинська	11304	142	17957	54	–	–
Дніпропетровська	10341	59	96530	538	11	18
Донецька	14522	24	11046	33	16	160
Житомирська	25317	6	10304	31	–	–
Закарпатська	19684	–	14512	10	–	–
Запорізька	57270	–	25308	9	–	–
Івано-Франківська	14226	143	19531	4	–	6
Київська	9251	1588	55339	285	42	–
Кіровоградська	106220	4	14216	6	–	–
Луганська	16705	8	9158	12	18	–
Львівська	40132	89	99755	6363	13	–
Миколаївська	33349	36	16661	8	–	–
Одеська	21931	8	40106	16	2	–
Полтавська	16490	199	33127	19	4	–
Рівненська	16149	–	21882	–	10	–
Сумська	43190	111	16355	10	–	3
Тернопільська	23905	17	16132	–	–	–
Харківська	31526	106	42810	274	–	–
Херсонська	18156	16	23779	76	12	–
м. Київ	104259	825	100998	2129	73	10
Хмельницька	18212	33	18177	2	–	–
Черкаська	30453	224	30213	14	2	–
Чернівецька	12020	20	11986	14	–	–
Чернігівська	20377	–	20353	24	–	–
З них діти віком 0-17 років	129930	–	–	–	–	–

Аналіз даних досліджень дозволяє зробити наступні висновки, в табл. 2.2 представлені п'ять різних видів туризму, найбільшу перевагу вітчизняні туристи надають саме дозвіллю та відпочинку, на другому місці стоїть подорож з метою відновлення здоров'я (рекреаційний туризм), далі діловий туризм (бізнес-

поїздки). Якщо говорити саме про регіони та рекреаційний туризм, то бачимо, що саме Львівська область займає перше місце серед всіх інших.

За вченням В. І. Терещенко рекреаційно-оздоровчий туризм вважається одним із найперспективніших видів туризму України. Розвивається він за рахунок таких ресурсів: рівнинного та гористого рельєфу, карстових печер, гірських озер та річок, морського узбережжя Азовського і Чорного морів у поєднанні з м'яким кліматом та комфортними погодними умовами, гарячих, теплих і холодних мінеральних джерел, лікувальних лиманових родовищ грязі, лісів, розмаїття флори та фауни, якими багата країна [38].

Охарактеризуємо кожен ресурс окремо, і почнемо з рівнинного та гористого рельєфу. Низовини займають 71% території країни, 26% – височини, 3% - гори. Пагорби та низовини в рельєфі відповідають підняттям та опусканням кристалічного фундаменту на Східноєвропейській платформі. Розрізняють Причорноморську (південь), Поліську (північ), Придніпровську (центр), Закарпатську (захід). Рівнини спускаються з півночі на південь та із заходу на схід до річки Дніпро, яка протікає в центрі країни та ділить її на частини правого та лівого берегів. У Херсонській області, за 30 км від Херсона, знаходиться найбільший в європейській частині масив сухих степів з умовами подібними до пустелі, називається Олешківські піски (S - 1,6 тис. км²). Найвищі гори країни – Карпати, розташовані на території шести європейських країн: Угорщини, Польщі, Чехії, Румунії, Австрії та Словаччини. Це гірські хребти, витягнуті в південно-східному напрямку на відстані 270 км, з найвищою вершиною країни горою Говерлою (2061 м). Північно-східні хребти утворюють Зовнішні Карпати в складі зі Східними Besкидами, Горганами, Покутсько-Буковинськими Карпатами. Форма карпатських вершин найчастіше куполоподібної, вони покриті густими заростями змішаних лісів. Не відходячи далеко від теми охарактеризуємо гірські озера та річки України. У Карпатах є близько тридцяти альпійських озер. Вони розташовані переважно на висоті від 1400 до 1800 метрів над рівнем моря в Карпатському національному парку (масив Чорногора) та масиві Свидовець. Найбільш високогірні озера Карпат – це Бребенескул

(довжина озера 134 метра, ширина 28-44 м, а глибина до трьох метрів); озеро Несамовите лежить на висоті 1750 м. Розміри озера такі – 88 на 45 метрів; Брескул (Брецул) високогірне озеро, знаходиться на одному рівні 1700 метрів; озеро Марічейка; Ворожеска та ще багато інших озер, які знаходяться в даній місцевості.

Якщо говорити про узбережжя Азовського та Чорного морів, то тут знаходяться найцінніші природно-рекреаційні території, протягом тривалого часу привертають величезну кількість відпочиваючих завдяки унікальності і цілющості природних властивостей, стали зоною з вкрай неблагополучною екологічною ситуацією. Вона виникла в результаті промислового і сільськогосподарського забруднення морського узбережжя, різкого зменшення водозабезпеченості, що посилюється забруднення атмосфери автомобільним, а морів - водним транспортом. На Чорному і особливо Азовському морі настільки порушений екологічний режим, що в значній мірі втрачений їх ресурсний потенціал.

Термальні джерела України приносять не тільки користь, але і позитивні емоції кожному відвідувачу. Мінеральна вода насичена цілющими елементами, які поліпшать стан здоров'я. А ще приносе не мале задоволення просто купання, смакувати місцеві страви і відвідувати визначні пам'ятки. Корисні термальні води можна знайти не тільки в Закарпатті. Херсонська область, також славиться корисними водоймами. На Арабатській стрілці знаходиться популярне гаряче джерело в с. Щасливцеве. Воно повністю обладнане для туристів, поруч є заклади торгівлі та харчування, можна взяти в оренду лежачки. Гейзер «Гарячий ключ» в Херсонській області, солоні води, якого насичені йодом і мають особливий цілющий склад. Взимку і влітку гаряче джерело дозволяє всім бажаючим відновити своє здоров'я і відпочити. Недалеко знаходиться курорт Залізний Порт і заповідник «Асканія Нова».

На сьогоднішній день з впевненістю можемо сказати, що рекреація в Україні добре розвинена. Тому туристи зможуть відвідати курорти, аналогів

яким мало на Землі. Саме такі грязьові курорти варто відвідати людям, хто перебуває в пошуку місць для оздоровлення:

Перший курорт Сергіївка розташований на березі Будацького лиману. Це один з найбільших приморських бальнеогрязевих курортів Одеської області. Широка смуга піщаної коси відокремлює Будацький лиман від Чорного моря. Курорт Бердянськ, грязьовий приморський-кліматичний курорт, розташований в смузі південноукраїнської степу, на північному березі Азовського моря, біля основи Бердянському коси. Основна частина території курорту зайнята парком, озерами і пляжем. Родовище лікувальних грязей є і в Івано-Франківській області України – Черче. Вплив торф'яних грязей Черче регулює процеси тканинного обміну, стимулюють роботу ендокринної системи, прискорює розсмоктування інфільтратів, які з'являються при запальних процесах, покращують постачання живильними речовинами органів і тканин, надають знеболуючий ефект.

Оскільки основою розвитку туризму, а особливо рекреаційного є насамперед природні ресурси, то наявність такого природного різноманіття у державі стало ключовим фактором. Саме тому рекреаційний туризм в Україні користується найбільшою популярністю.

Україна має добре розвинену туристичну інфраструктуру, яку почали будувати в 19 столітті. І це дуже важливий фактор розвитку туризму, адже розвинена інфраструктура є однією з головних передумов його розвитку.

Виникнення й розвиток оздоровчого та медичного туризму в нашій країні зумовлені унікальним набором природних та рекреаційних ресурсів та мережами різних медичних закладів, які можуть задовольнити широкий спектр туристичних потреб у лікуванні та реабілітації. У нашій країні є всі види ресурсів (бальнеологічні, грязьові, кліматичні), необхідні для функціонування закладів, що надають санаторії та медичні послуги. Завдяки наявності різноманітних рекреаційних ресурсів, Україна є привабливою для розвитку туристичної галузі в економіці.

Проаналізувавши динаміку статистичних потоків санаторно-курортних та оздоровчих закладів за 2017 рік [18] можна свідчити, що санаторіїв та пансіонатів з лікуванням усього 284 на 71 ліжко-місць, санаторіїв-профілакторіїв усього 55 на 10 ліжок, будинків і пансіонатів відпочинку 67 на 12 місць, баз та інших закладів відпочинку 1235 на 133 місць, дитячих закладів оздоровлення та відпочинку усього 9745 на 106 місць.

Пропоную переглянути в табл. 2.3. дитячі заклади оздоровлення, які працювали влітку в період 2018-2019 рр.

Таблиця 2.3.

Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку, за регіонами 2018-2019 рр. (узагальнено автором на основі [25])

Регіони	К-сть закладів, од		В них місць, од		Оздоровлення дітей, осіб	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Україна	9 328	8 808	94 055	98 468	921 262	906 562
Вінницька	249	229	2 830	3 770	27 027	28 158
Волинська	200	205	1 962	2 161	21 238	21 497
Дніпропетровська	834	805	5 724	5 344	90 410	82 978
Донецька	394	410	6 840	6 890	38 532	41 020
Житомирська	295	276	1 927	2 098	22 197	22 268
Закарпатська	145	196	2 982	2 769	25 811	26 908
Запорізька	232	214	9 884	10 140	40 826	41 615
Івано-Франківська	207	123	4 111	4 402	26 987	21 063
Київська	453	443	3 705	3 973	31 910	32 572
Кіровоградська	489	471	1 340	1 468	41 913	40 996
Луганська	215	219	1 625	1 985	12 843	13 163
Львівська	245	144	1 947	2 312	19 593	17 464
Миколаївська	270	197	3 696	4 296	21 452	20 418
Одеська	638	640	8 972	9 567	103 513	102 164
Полтавська	782	757	5 279	6 137	49 204	50 687
Рівненська	146	126	980	270	17 459	14 732
Сумська	728	721	4 204	3 918	50 161	50 108
Тернопільська	89	67	1 277	1 051	5 456	4 109
Харківська	736	732	5 573	4 849	97 063	97 613
Херсонська	412	365	9 618	11 470	58 527	60 420
Хмельницька	172	122	797	1 207	15 948	13 799
Черкаська	754	714	2 308	2 249	46 842	47 088
Чернівецька	97	89	2 879	2 349	12 381	10 690
Чернігівська	473	462	1 431	1 499	30 560	30 865
м. Київ	73	81	2 164	2 294	13 409	14 167

Проаналізувавши дану таблицю, бачимо, що в 2018 році кількість дитячих закладів оздоровлення була більшою порівняно з 2019.

Різке зростання рекреаційних потреб населення та його вимоги до якості відпочинку на курорті призвели до трансформації санаторно-курортної справи у курортно-рекреаційну систему, основною метою якої є покращення здоров'я людини, якості та тривалості її життя. Відродження медичної профілактики на етапі санаторно-курортного лікування – один із найважливіших напрямів розвитку і вдосконалення системи охорони здоров'я. Вирішенню наведеної проблеми сприяє розвиток концепції охорони здоров'я здорової людини, мета якої знизити перерозподіл із популяції здорових до хворих, передбачає впровадження сучасних технологій оздоровлення, доповнення існуючої системи відновлювального лікування spa-програмами з включенням медичних spa-послуг (medical spa), спрямованих на профілактику, формування у населення культури здоров'я [8].

За результатами проведених досліджень можна зробити наступні висновки, рекреаційна діяльність, що означає відновлення здоров'я, розвивається як важлива необхідність в задоволенні рекреаційних потреб населення. Аналізуючи рекреацію, рекреаційну діяльність і рекреаційний комплекс, необхідно відзначити, що рекреація є усвідомленим відпочинком.

Активний відпочинок, рекреація та туризм являє собою складне соціально-економічне явище. Як елемент соціальної сфери рекреація сприяє не тільки збереженню здоров'я і робочої здібності, але і задоволенню культурно-освітніх потреб населення. Тому потреба в рекреаційних послугах є комплексною і включає в себе сукупність приватних потреб (фізичну, духовну, інтелектуальну, емоційну, соціальну потреби).

У даний час потреба в рекреаційних послугах набуває все більш яскраво виражену соціальну спрямованість, стаючи потребою не тільки у відновленні біоенергетичного потенціалу індивідуума в цілях посилення його життєдіяльності, але і в забезпеченні його різноманітних функцій у трудовій діяльності й соціальної активності.

Загалом, Україна добре забезпечена рекреаційними ресурсами. Вона омивається двома морями, які не замерзають, добре порізаною береговою лінією, на території є достатня кількість річок і озер, в надрах землі багато мінеральних вод з різноманітними лікувальними властивостями, цілющими грязями України, багато хвойних, листяних та змішаних лісів, заповідних територій, 60% ґрунти – чорнозем. Далі перейдемо до загальної характеристики ТА «Караван тур» як суб'єкта господарювання.

2.2. Загальна характеристика ТА «Караван тур» як суб'єкта господарювання

Основна роль туристичного агента є роздрібна реалізація турів (путівок). Туристична агенція самостійно не пакує окремі складові туру: квиток, готель, зустрічі-проводи в аеропортах, екскурсійні послуги, а реалізує вже сформований туристичним оператором продукт. У тих рідкісних випадках, коли агентство підбирає різні компоненти від різних постачальників і продає вже путівку в комплексі, воно, строго кажучи, в цьому випадку виконує функцію туроператора (фабрики турів). Є досвідчені і кваліфіковані турагенти, які особисто побували в багатьох країнах. Знання, компетентність і особистий досвід поки дозволяють їм конкурувати з якістю і точністю інформації, яку можна отримати в інтернеті миттєво, безкоштовно і з будь-якої точки. Але більшість співробітників туристичних агенцій, менеджерів з продажу, побувало менше ніж в десяти рекламних турах. Найчастіше турист знає більше турагента, або може за півгодини дізнатися все по його напрямку.

Об'єктом дослідження було обрано туристичне підприємство «Караван Тур». Туристична агенція знаходиться у місті Карлівка, за адресою вул. Полтавський Шлях, 105. ТА «Караван Тур» зареєстровано як підприємець-фізична особа Гуня Віталій Миколайович. Датою реєстрації фізичної особи-підприємця є 25.06.2004 року.

Більш детально дані про реєстрацію ФОП «Гуня Віталій Миколайович» (ТА «Караван Тур») зображено на рис.2.2.

ФОП «Гуня В.М.» (ТА «Караван Тур») займається бронюванням та реалізацією туристичних пакетних турів Україною та за кордон, через співпрацю з провідними туроператорами, які формують дані тури. ТА «Караван Тур» займається посередницькою діяльністю з реалізації чартерних авіаквитків та супутніх туристичних послуг.

Повне найменування фізичної особи підприємця та скорочене у разі його наявності	<ul style="list-style-type: none"> • ФОП "Гуня Віталій Миколайович" (ФОП"Гуня В.М.")
Організаційно-правова форма	<ul style="list-style-type: none"> • Фізична особа підприємець
Реєстраційний номер	<ul style="list-style-type: none"> • 1607032119
Місцезнаходження ФОП	<ul style="list-style-type: none"> • 39501, Полтавська обл., Карлівський район, місто Карлівка вулиця Полтавський Шлях, 105.
Основний вид діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • Код КВЕД 79.11 Діяльність туристичних агенств
Дата державної реєстрації, дата та номер запису Єдиному державному реєстрі про включення до Єдиного державного реєстру відомостей про юридичну особу	<ul style="list-style-type: none"> • Дата державної реєстрації: 10.02.2004 • Дата запису: 26.12.2006 • Номер запису: 2565017000000360
Місцезнаходження реєстраційної справи	<ul style="list-style-type: none"> • Управління ПФУ в Карлівському районі Полтавської області
Інформація про здійснення зв'язку з юридичною особою	<ul style="list-style-type: none"> • Телефон: +380503047660

Рис. 2.2. Дані про реєстрацію ФОП Гуня Віталій Миколайович (ТА «Караван Тур»)

ФОП Гуня Віталій Миколайович взятий на облік 25 червня 2004 року, має реєстраційний номер: 1607032119. Код ЄГРПОУ ДПІ: 43142831.

Основним видом діяльності аналізованого туристичної агенції є: діяльність туристичних агентств (основний). Згідно з законодавством передбачено дозвіл продажу туристичних продуктів, таких як проживання, розміщення, а також комплексних туристичних продуктів широкому колу споживачів (туристів).

Серед інших видів діяльності, якими займається ФОП Гуня В.М. є: надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність; ремонт електронної апаратури побутового призначення для приймання, запису, відтворення звуку й зображення; надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна; роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу Інтернет.

ТА «Караван Тур» розпочала свою діяльність у 2005 році, і вже 15 років успішно функціонує на туристичному ринку. За цей час ТА «Караван Тур» здобула репутацію надійної агенції, про що свідчить велика кількість позитивних відгуків та повторних звернень від туристів. Директором та засновником ТА «Караван Тур» є Гуня Віталій Миколайович.

Метою господарської діяльності ТА «Караван Тур» є реалізація основних та супутніх туристичних продуктів з метою отримання прибутку.

Головною місією агентства «Караван Тур» є допомога туристам із вибором та бронюванням оптимальних турів, виходячи з їх вподобань та мети подорожі, а також популяризація туризму.

ТА «Караван Тур» співпрацює з провідними туристичними операторами, що дає змогу пропонувати туристам широкий вибір напрямків для подорожей, обирати тури за найвигіднішими цінами та бути впевненими у якості наданих послуг. У ТА «Караван Тур» вкладено агентську угоду з такими туроператорами, як Coral Travel, TUI, Anex Tour, Join Up, Alf Tour, Pegas Touristik, Kompas, Accord Tour, TPG, Tez Tour.

ТА «Караван Тур» займається реалізацією турів за кордон, прийомом іноземних туристів та реалізацією турів в межах України (рис.2.3).

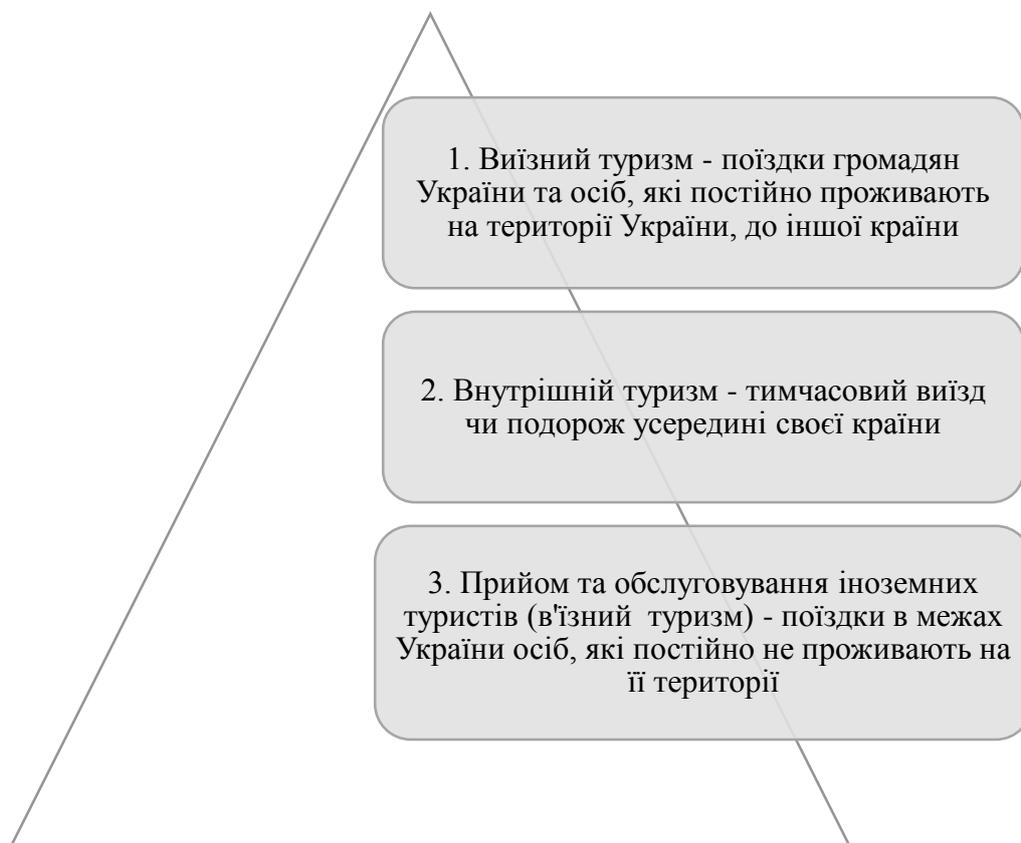

Рис. 2.3. Напрями діяльності ТА «Караван Тур» [11]

Вищезазначені види туризму мають різні підкатегорії, які реалізовує ТА «Караван Тур». Найпопулярнішим напрямком роботи є продаж турів з метою відпочинку та рекреації. ТА « Караван Тур» реалізує тури:

- на морський та курортний відпочинок (Туреччина, Єгипет, Туніс);
- на екзотичні напрямки (Танзанія, Шрі-Ланка, Мальдівські острови);
- екскурсійні тури Європою та тури вихідного дня (Італія, Німеччина, Франція, Нідерланди);
- шопінг-тури (ОАЕ);
- круїзні тури;
- на програми навчання за кордоном;
- лікувальні (Чехія);
- спеціалізовані тури, серед яких гастрономічні, спортивні, релігійні, літературні, події тощо.

Туристична агенція «Караван Тур» реалізує як індивідуальні, так і групові тури. Відвідувачі агенції можуть скористатися тисячами вигідних пропозицій, та знайти для себе ідеальний тур за бюджетом, вподобаннями та спеціальними вимогами до відпочинку. ТА «Караван Тур» реалізує тури різної цінової категорії, серед яких «відмовні та гарячі путівки», економні варіанти, сегмент «ціна-якість», об'єкти розміщення високого класу та VIP. Тож до агенції можуть звертатись туристи з різним рівнем достатку, їм буде гарантовано високий сервіс від працівників агенції.

Туристична агенція «Караван Тур» реалізує пакетні тури, до яких входить переліт, трансфер, проживання у обраному об'єкті, харчування за обраною концепцією, медичне страхування та супутні послуги. Окрім цього ТА «Караван Тур» займається продажем авіаквитків за різними напрямками, залізничних та автобусних квитків, туристи можуть окремо забронювати засіб розміщення, придбати страховий поліс чи екскурсії.

Запорукою довіри туристів виступає прозорість діяльності ТА «Караван Тур». За запитом туристам надається для ознайомлення агентські договори та банківська гарантія агенції. Менеджери завжди відкрито розповідають про переваги та вади різних напрямків, рекомендують перевірені готелі, керуючись власним досвідом та знаннями. Саме тому туристи задоволені сервісом, який надає ТА «Караван Тур», адже вони впевнені в тому, що їм донесли всю важливу інформацію, що необхідна для майбутньої подорожі та тур буде відповідати їх очікуванням.

В 2019 році понад 300 клієнтів скористалися послугами агенції та довіри організацію свого відпочинку «Караван Тур». Туристична агенція «Караван Тур» є лідером серед туристичних агенцій у місті Карлівка. Запорукою успішної роботи агенції є високо компетентний персонал та надійні партнери. Окрім туроператорів, з якими працює «Караван Тур», агенція має налагоджені партнерські зв'язки з менеджментом готелів, транспортних та страхових компаній.

Рекламна діяльність ТА допомагає залучати нових туристів та знайомити їх із компанією. Серед основних каналів просування «Караван Тур» використовує Інтернет рекламу, поліграфічну продукцію – листівки та флаєри, рекламу на місцевому телебаченні.

Клієнтоорієнтованість є основною ознакою, що виділяє агенція серед конкуруючих фірм. Швидкість та професіоналізм обробки запитів туристів є пріоритетною у роботі туристичної агенції «Караван Тур». Туристи можуть зв'язатися з менеджерами агенції у будь-який час доби, та бути впевненими, що отримають якісну консультацію та відповіді на всі запитання. Менеджери підтримують зв'язок з туристами не лише під час вибору та бронювання туру, а й під час відпочинку та після нього. ТА «Караван Тур» націлена на розвиток, саме тому вкладає частину отриманих коштів у рекламу та розвиток сайту і соціальних мереж, також приділяються увага постійному навчанню персоналу. Менеджери раз на рік відвідують рекламні тури, що дає змогу доносити туристам достовірну інформацію про курорти.

Заради зручності клієнтів «Караван Тур» створили сайт, на якому туристи можуть самостійно обирати тури та авіаквитки, порівнювати ціни на відпочинок, переглядати різні готелі не виходячи з дому. Особливо актуальним онлайн бронювання стало під час карантинних обмежень, викликаних пандемією Covid-19.

На сайті даної туристичної агенції зібрані найкращі пропозиції, від туроператорів-партнерів, є розділ «гарячих турів», де туристи можуть обрати відпочинок за найкращою ціною. Під час бронювання турист може отримати консультацію, стосовно дії страхового полісу, допомогу з подачею візових документів. Менеджери володіють всією оперативною інформацією, необхідною для здійснення подорожі до тієї чи іншої країни.

Офіс «Караван Тур» розташовано неподалік від паркової зони. Туристична агенція має яскравий екстер'єр виконаний у червоно-білих кольорах. Над входом встановлено червона вивіска із білим логотипом «Караван Тур» та зображенням відомих туристичних атракцій, серед яких Колізей, Ейфелева вежа, Пізанська

башта та інші. Такий зовнішній вигляд агенції привертає увагу потенційних туристів. Офіс агенції обладнано всім необхідним для ефективної роботи. Робочі столи менеджерів розташовано таким чином, щоб можна було одночасно приймати кілька туристів. Також передбачено зону для очікування, з диваном та столиком із туристичними журналами.

У розпорядженні персоналу все необхідне приладдя для роботи: комп'ютери; швидкісний Інтернет; доступ до особистих кабінетів ТА «Караван Тур» у системі бронювання партнерів; CRM-система для ведення клієнтської бази туристичної агенції; доступ до системи онлайн пошуку та бронювання It-Tour; принтер, ксерокс та факс; друковані журнали з готельною базою за різними напрямками; канцелярське приладдя.

Для робітників та персоналу створено всі умови для того, щоб вони почували себе комфортно під час перебування в офісі.

Туристичний бізнес сфера з високою конкуренцією тож, щоб досягти стабільного зростання керівник ТА «Караван Тур» вміло організував роботу персоналу, постійно підтримував його мотивацію та зацікавленість у роботі. Саме такий підхід дозволив досягти високого рівня сервісу та довіри туристів. Працівники володіють високими комунікативними навичками, завжди ставлять до туристів з люб'язністю повагою, можуть знайти індивідуальний підхід до кожного туриста.

Отже, ТА «Караван Тур» є фізичною особою підприємцем «Гуня Віталій Миколайович». Туристична агенція «Караван Тур» знаходиться у місті Карлівка, та зарекомендувала себе, як надійна компанія, що може задовольнити потреби найвибагливіших туристів. За понад 15 років роботи ТА «Караван Тур» має репутацію однієї із найкращих туристичних агенцій не лише в Карлівці, а в Полтавській області. ТА «Караван Тур» займається реалізацією турів закордон, турів Україною, та в'їзних турів, а також бронюванням квитків, об'єктів розміщення та продажем супутніх туристичних продуктів та послуг. Найпопулярнішим серед туристів є напрямок виїзного туризму, зокрема

пляжного та культурно-пізнавального. ТА «Караван Тур» постійно розвивається та відповідає сучасним вимогам туристичного ринку України.

Далі проведемо стратегічний аналіз діяльності ТА «Караван тур».

2.3. Стратегічний аналіз діяльності ТА «Караван тур»

Туристична агенція «Караван Тур» займається просуванням, бронюванням та реалізацією основних та супутніх туристичних послуг шляхом укладання партнерських угод із туристичним оператором. У свою чергу, туроператори займаються розробкою та комплектацією туристичного продукту. Дослідники А.І. та І.Т. Балабанови стверджують, що туристичний продукт являє собою сукупність туристичних послуг, розроблених раніше туристичною агенцією, яка поєднує щонайменше дві такі послуги, які продаються або пропонуються для продажу за певною ціною, включаючи транспортні послуги, розміщення та інші супутні туристичні послуги не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо) [5].

Відповідно до агентського договору та договору із людиною, яка подорожує (замовником турпослуг) туроператор зобов'язується надати цілий ряд туристичних послуг (туристичний продукт), надати інформаційні та консультаційні послуги, а турист приймає та оплачує їх. ТА «Караван Тур» починає роботу із туристами після їх звернення до агенції із метою бронювання туру чи окремих туристичних послуг. Після виявлення потреб туриста, працівники агенції «Караван Тур» допомагають йому визначитись із напрямком майбутньої подорожі, пропонують кілька варіантів турів на вибір. Якщо туристу підходить запропонований варіант, менеджер переходить до бронювання обраного туру. Перед початком бронювання туристична агенція «Караван Тур» повинен надати інформацію туристу про його права та обов'язки, також надати повну та точну інформацію про умови страхування, правила перетину державного кордону, організацію туру, про порядок та умови перебування за

кордоном, а також забезпечити туристу всією необхідною інформацією відповідно до статей 19, 20 ЗУ «Про туризм» (рис. 2.4.).

Галузь	<ul style="list-style-type: none"> • Інформація, яку необхідно надати
Перетин кордону	<ul style="list-style-type: none"> • основні вимоги до оформлення в'їзних/виїзних документів (паспорт, дозвіл (віза) на в'їзд/виїзд до країни тимчасового перебування); • про правила в'їзду до країни (місця) тимчасового перебування та перебування в ній;
Страховання	<ul style="list-style-type: none"> • медичні застереження стосовно здійснення туристом туристичної подорожі, зокрема протипоказання через певні захворювання, вік, або фізичні недоліки туристів; • відомості про страхову компанію, що здійснює страхування ризиків, пов'язаних з наданням туристичного обслуговування,
Умови туру	<ul style="list-style-type: none"> • розклад авіарейсів, місце і час збору групи, строки туру; • характеристику транспортних засобів, що здійснюють перевезення, у тому числі їх вид і категорія, а також іншу обов'язкову інформацію, передбачену кодексами і правилами перевезень (якщо перевезення входить до складу туристичного обслуговування);
Оплата та ануляція	<ul style="list-style-type: none"> • розмір фінансового забезпечення туроператора на випадок його неплатоспроможності; • умови і наслідки скасування туру туристом; • місце перебування особи чи організації, уповноваженої на прийняття претензій туристів, порядок подання скарг туроператору та умови їх розгляду;

Рис.2.4. Інформація, яку має надати ТА «Караван Тур» перед початком бронювання

Окрім інформації, яка зазначена вище на рис.2.4. ТА «Караван Тур» має надати всю необхідну інформацію за бажанням туриста [3].

Туристична агенція «Караван Тур» пропонує широкий спектр туристичних маршрутів та забезпечує якісне обслуговування. Сфера діяльності охоплює наступні сфери туристичного бізнесу:

бронювання та продаж всіх видів транспортувань (квитки понад півсотні авіакомпаній, залізничні та автобусні квитки);

виїзний туризм (групові та індивідуальні тури в різні країни світу, на морські й гірськолижні курорти, екзотичні напрями, круїзи);

внутрішній туризм (відпочинок у кращих оздоровницях Миргорода і Карпат, організація екскурсій по Україні);

навчання за кордоном (загальні курси мов, екзаменаційні і спеціальні курси, канікулярні курси для дітей, середня і вища освіта у провідних навчальних закладах світу);

спеціалізовані тури (спортивні, релігійні, лікувальні бізнес-тури, заходи, присвячені різним подіям).

Щороку зростають обсяги взаємодії ТА «Караван Тур» з провідними українськими і закордонними туроператорами, основні туроператори-партнери наведені нижче (рис.2.5.).

Туроператор є кінцевою ланкою в роботі з клієнтом, він взаємодіє з усією інфраструктурою, що містяться в туристичному пакеті. Мережі готелів, авіакомпанії, фірми-перевізники, екскурсійні бюро, компанії, страхові агентства та банки – неповний перелік установ, з якими туристична агенція співпрацює, для того, щоб послуги, що надаються споживачам, відповідали найвищим показникам якості. Тому для подорожуючого так важливо вибрати туроператора, що має солідний досвід у галузі туризму, оскільки протягом багатьох років співпраця з усіма галузями досягла успішних результатів, а багаж досвіду роботи в туристичній сфері, адже за ці роки співпраця з усіма галузями була налагоджена, а ті постачальники, які сумлінно відносились до своїх обов'язків були відсіяні.

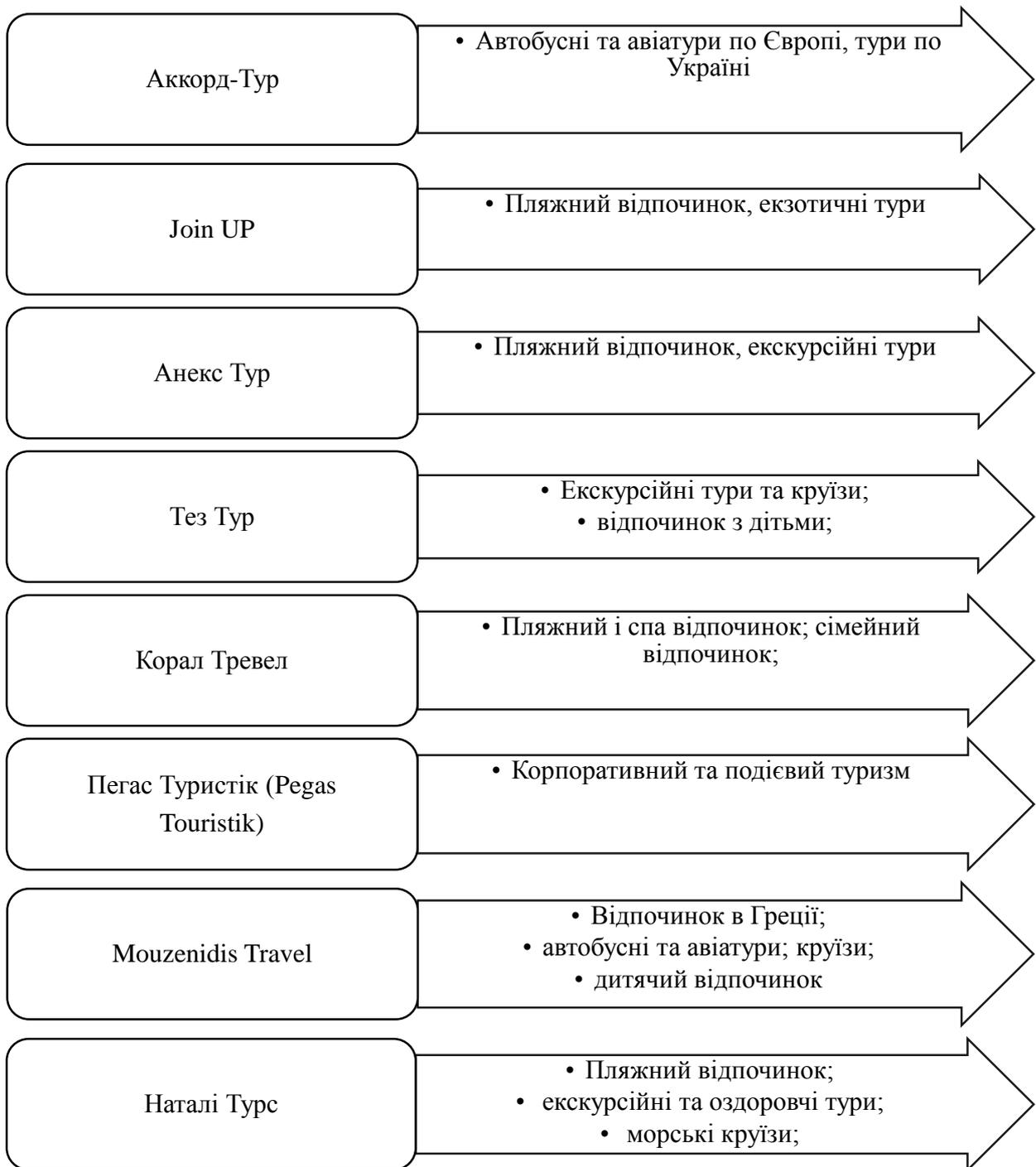

Рис.2.5. Туроператори-партнери ТА «Караван Тур»

Відповідно до статті 5 ЗУ «Про туризм» [1] туроператори – це юридичні особи, створені відповідно до законодавства України, виключною діяльністю яких є організація та надання туристичного продукту, продаж та надання туристичних послуг та посередницька діяльність з надання типових та супутніх послуг, яким надана ліцензія туроператора.

Туристична агенція «Караван Тур» як господарюючий суб'єкт виконує ряд функцій, що представлені на рис.2.6.

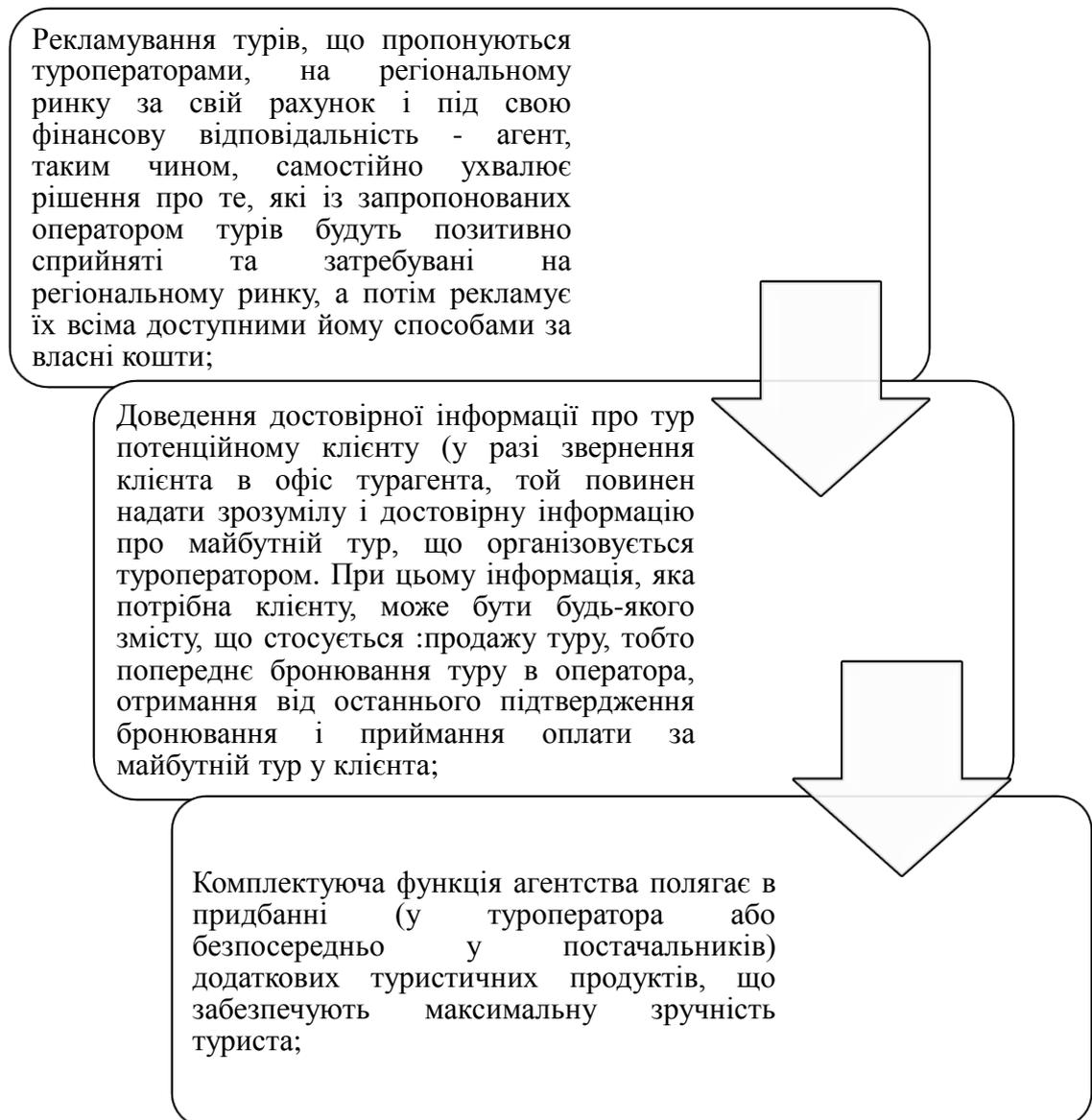

Рис.2.6. Функції ТА ««Караван Тур» як суб'єкта господарювання

Туристична агенція «Караван Тур» тісно співпрацює з оточуючим середовищем і є загальнодоступною і відкритою в туристичному бізнесі. Тому для розвитку даного агентства велику роль відіграє зв'язок із зовнішнім середовищем.

З метою рівня оцінки цього впливу на ТА «Караван Тур» скористаємось PEST-аналізом, який представимо у табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

PEST-аналіз ТА «Караван Тур» в період пандемії Covid-19

Політичні фактори	V	B	P	Соціальні фактори	V	B	P
1. Вплив держави на розвиток туризму	0,2	1	0,2	1. Зменшення приросту населення	0,2	2	0,4
2. Стабільність в країні	0,2	2	0,4	2. Старіння суспільства	0,1	2	0,2
3. Політика податків	0,3	1	0,3	3. Оновлення суспільних цінностей	0,3	2	0,6
4. Співвідношення податкового, митного, прикордонного, валютного та ін. форм регулювання	0,3	2	0,6	4. Відношення населення до праці та відпочинку	0,2	2	0,4
				5. Карантинні обмеження в країні	0,2	3	0,6
	1	1,5	1,5		1	2,2	2,2
Економічні фактори	V	B	P	Технологічні фактори	V	B	P
1. Економічний стан в Україні	0,2	1	0,2	1. Тенденції технологічних змін	0,3	1	0,3
2. Кількість безробітних країни	0,2	1	0,2	2. Розквіт соціальних мереж та їх можливості	0,3	2	0,6
3. Затрати на туристичне обслуговування	0,1	2	0,2	3. Нововведення в туристичному управлінні	0,4	2	0,8
4. Зміна курсу валюти	0,3	1	0,3				
5. Занепад економіки в наслідок пандемії Covid-19	0,2	2	0,4				
	1	1,4	1,3		0,7	1	1,2

За результатами PEST-аналізу ТА «Караван Тур» встановлено, що для розвитку туристичного агентства мають вагомі фактори, а саме: економічні, політичні, соціальна та технологічні. Значимий вплив на діяльність ТА «Караван Тур» мають вплив соціальні фактори. Саме через їх вплив проявляється загальна ситуація в країні. Через впровадження карантинних обмежень туристичній фірмі складно спрогнозувати потік туристів. Також значний вплив на ТА «Караван Тур» мають технологічні фактори. Їх вплив проявляється через можливість використання туристичною агенцією «Караван Тур» сучасних технологічних та інформаційних факторів, а також можливості використання Інтернету.

Доповненням до PEST-аналізу є SWOT-аналіз, який охоплює не тільки аналіз факторів зовнішнього середовища, а й внутрішнього. SWOT-аналіз ТА «Караван Тур» в період пандемії Covid-19 наведено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5.

SWOT-аналіз ТА «Караван Тур» в період пандемії Covid-19

Зовнішнє середовище	
Можливості	Загрози
1. Тенденції технологічних змін	1. Пандемія Covid-19
2. Ріст платоспроможності клієнтів	2. Висока залежність туристичних послуг від сезонного фактору і обмежень, викликаних наслідками Covid-19
3. Нові туристичні маршрути	4. Нововведення в законах про туристичну діяльність
4. Дистанційний режим у зв'язку з карантинними обмеженнями через Covid-19	5. Зниження платоспроможності туристів
5. Розквіт внутрішнього туризму	6. Ріст цін на суміжні послуги
	7. Міжнародні кордони закриті на невстановлений час
Внутрішнє середовище	
Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Широкий асортимент продукції	1. Наявність конкуренції
2. Задоволення споживчих потреб	2. Висока ціна
3. Працівники, володіючі іноземними мовами	3. Направлення на певну категорію груп
4. Забезпечення роботою студентів	4. Призупинення діяльності ТА через пандемію Covid-19
5. Молота та цілеспрямовані робітники	
6. Продукція затребувана ринком	
7. Проведення екскурсій	

У табл. 2.6. наведемо матрицю SWOT-аналізу ТА «Караван Тур».

Таблиця 2.6.

Матриця SWOT-аналізу ТА «Караван Тур»

Можливості + Сильні сторони	Можливості + Слабкі сторони
5+7=12	5+4=9
Загрози + Сильні сторони	Загрози + Слабкі сторони
7+7=14	7+4=11

Як бачимо ТА «Караван Тур» має як сильні, так і слабкі сторони, що свідчить про необхідність удосконалення.

У зв'язку з введенням карантинних обмежень через пандемію Covid-19, туристична агенція змушена була призупинити активність, що в свою чергу

спричинило позбавлення прибутку. Співробітники туристичної агенції «Караван Тур» були вимушені піти у двотижневі відпустки.

Та незважаючи на всі труднощі, які постали перед ними, працівники ТА «Караван Тур» працювали дистанційно, рекламували свої туристичні продукти через різноманітні соціальні мережі та інтернет-ресурси, зокрема пропонуючи так звані «відстрочені» тури та внутрішній туризм.

Найбільшими загрозами для туристичної агенції в зовнішньому середовищі можемо зауважити те, що всі міжнародні сполучення закриті на невизначений строк, призупинено діяльність міжнародних туристичних організацій, з якими ТА «Караван Тур» була співробітниками.

Провівши SWOT-аналіз визначено ефективність використання обмеженої стратегії зростання. Причиною є поточна ситуація на туристичному ринку та ситуація з внутрішнім середовищем ТА «Караван Тур». Туристичне агентство, яке досліджувалось, має продовжувати розвиватися, але при цьому враховувати стан зовнішнього середовища. Сьогодні туристичній агенції доцільно зосередитись на внутрішніх турах, створити систему знижок на попереднє замовлення турів в разі виходу країни з карантину. Найефективніший спосіб в наш час нагадати туристу про себе є реклама в газетах та Інтернеті.

Слід зазначити, що ТА «Караван Тур» пропонує своїм клієнтам туристичні поїздки у різні напрямки. У своєму арсеналі «Караван Тур» має туристичні тури як по Україні, так й в інші країни. Більшість турів ТА передбачають поїздки за межі України. Туристична агенція надає туристам туристичні продукти у такі напрямки: Єгипет, Таїланд, Італію, Об'єднані Арабські Емірати, Шрі-Ланка, Туреччина та інші країни. Протягом останніх трьох років найбільшим попитом на ТА «Караван Тур» користуються поїздки в Єгипет та Туреччину.

ТА «Караван Тур» використовує різні типи маршрутів, такі як: лінійні, радіальні, кільцеві і кросинг тури. В основному це маршрути по Україні, Європі, близькому і далекому зарубіжжю. Для кожного виду туристів «Караван Тур» пропонує відповідний маршрут. Невід'ємним елементом при забезпеченні туристичних послуг є укладання договорів з іншими підприємствами, які задіяні

в процесі обслуговування туристів. Зокрема, для організації туристичних поїздок необхідно подбати про транспортне обслуговування, маркетингову підтримку, а також страхування туристів.

Також у туристичному бізнесі важливу роль відіграє страхування туристів. Стаття 16 Закону України «Про туризм» [2] передбачає, що «Страхування подорожей (медичне страхування та страхування від нещасних випадків) є обов'язковим та здійснюється суб'єктами туристичної діяльності на підставі угод із страховими компаніями, які мають право займатися такою діяльністю». Предметом туристичної діяльності повинно бути надання туристичних (медичних та аварійних) туристів, які надають туристичні послуги [6].

Таким чином, туристична агенція «Караван Тур» здійснює свою діяльність, задовольняючи потреби туристичних послуг місцевого населення реалізуючи різнопланові туристичні послуги. Туристична агенція має свій сайт, на якому потенційні туристи можуть підібрати для себе оптимальний тур, який буде задовольняти їх рекреаційні потреби та буде відповідати запланованому бюджету. Для ТА «Караван Тур» першочергове значення відіграє вдале та ефективно забезпечення туристичними послугами. Від того як саме сформовані туристичні тури залежить успіх туристичної агенції при збуті своїх послуг. Страхування туристів здійснюється партнером ТА «Караван Тур» – страховою компанією РЗУ Україна. Перевезення туристів здійснюється автотранспортним перевізником ТОВ «Укравтосервіс». Досліджуване туристичне агентство тісно співпрацює з різними посередниками та має з ними довготривалі відносини, що позитивно впливає на рівень якості обслуговування.

Висновки до розділу 2

Проаналізувавши сучасний стан та перспективи розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії можемо зробити висновки

1. За останні десятиліття сфера туризму та рекреації перетворилась в одну з найбільш прибуткових та розвинених галузей світового господарства. Вона

відіграє важливу роль у соціально-економічному розвитку, що забезпечує створення додаткових робочих місць та покращує якість життя в місцевих громадах. Невід'ємною частиною системи цінностей кожної людини є підвищення життєвої активності та турбота про своє здоров'я. Тому в наш час значно поширився такий напрям туризму, як рекреаційний, оскільки він має на меті оздоровлення та відновлення людського організму. Враховуючи зростання рівня захворюваності населення, погіршення його стану здоров'я та поширення соціально небезпечних та хронічних захворювань, цей напрям набуває все більшої популярності.

2. ТА «Караван Тур» зареєстрована як фізична особа «Гуня Віталій Миколайович». ТА «Караван Тур» знаходиться у м. Карлівка та зарекомендувала себе, як надійна компанія, що може задовольнити потреби найвибагливіших туристів. За понад 15 років роботи ТА «Караван Тур» має репутацію однієї із найкращих туристичних агенцій не лише в Карлівці, а в Полтавській області. ТА «Караван Тур» займається реалізацією турів закордон, турів Україною, та в'їзних турів, а також бронюванням квитків, об'єктів розміщення та продажем супутніх туристичних продуктів та послуг. Найпопулярнішим серед туристів є напрямок виїзного туризму, зокрема пляжного та культурно-пізнавального. ТА «Караван Тур» постійно розвивається та відповідає сучасним вимогам туристичного ринку України.

3. Згідно результатів PEST-аналізу ТА «Караван Тур» встановлено, що для розвитку туристичного агентства мають вагомі фактори, а саме: економічні, політичні, соціальна та технологічні. Значимий вплив на діяльність ТА «Караван Тур» мають вплив соціальні фактори. Саме через їх вплив проявляється загальна ситуація в країні. Через впровадження карантинних обмежень туристичній фірмі складно спрогнозувати потік туристів. Також значний вплив на ТА «Караван Тур» мають технологічні фактори. Їх вплив проявляється через можливість використання туристичною агенцією «Караван Тур» сучасних технологічних та інформаційних факторів, а також можливості використання Інтернету.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРУ ДЛЯ ТА «КАРАВАН ТУР» В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

3.1 Розробка нового рекреаційного туру для ТА «Караван Тур»

У попередніх двох розділах було досліджено теоретичні аспекти організації рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії Covid-19, а також проаналізовано діяльність ТА «Караван Тур», для якої пропонуємо розробити новий туристичний маршрут до Херсонської області, який буде спеціалізуватися на рекреаційному туризмі. На сьогоднішній день, розвиток рекреаційного туризму є актуальним, так як в зв'язку з пандемією, населення все більше потребує послуг з відпочинку та відновлення здоров'я.

Головне, на що ми прагнемо звернути увагу у розробці нового рекреаційного туру це сукупність факторів, які є сприятливими для людини, а саме: пізнавальні, оздоровчі, естетичні та рекреаційні. До рекреаційних заходів входить: відпочинок на туристичних базах, курортах, санаторіях і т.п., спорт на аматорському рівні.

Взагалі рекреаційний туризм спрямований на загальне оздоровлення організму, але є доречним і для здорових людей з метою профілактики та відпочинку. У подібні тури включають клінічне лікування і діагностику, в тому числі в санітарно-курортних умовах, спа та інші процедури, які спрямовані на поліпшення стану здоров'я.

До уваги туристичної агенції «Караван Тур» запропонований новий туристичний маршрут під назвою «Щаслива таласотерапія», тур зможе задовольнити будь-якого споживача – від молодого покоління до людей похилого віку. Під час організації запропонованого туру дотримуватимуться всі карантинні обмеження. Тобто не велике скупчення людей, наявність та використання захисних масок та антисептичних засобів. Даний тур буде

поєднувати у собі: відвідання відомих курортів, забезпечення екскурсійною програмою по привабливим рекреаційним місцям відповідного місця перебування, неймовірні краєвиди та незабутні емоції.

Запропонований маршрут передбачає стаціонарне розміщення в курортному закладі, на березі моря з забезпеченням екскурсійних та оздоровчих таласотерапевтичних заходів. Розрахований на 5 днів і 4 ночі, для подорожуючих котрі бажають відпочити або відновити своє здоров'я, передбачений для перебування осіб за різною віковою категорією.

Під час розробки рекреаційного маршруту для ТА «Караван Тур» було зазначено, що рекреаційний туризм також може включати елементи пізнавальних турів, тому, що на сьогодні мандрівник є більш вибагливий до туристичної індустрії запропонованих послуг, тому він бажає отримати більш розкритий зміст своєї подорожі. На рис.3.1. зображений туристичний маршрут, по якому будуть пересуватися туристи.

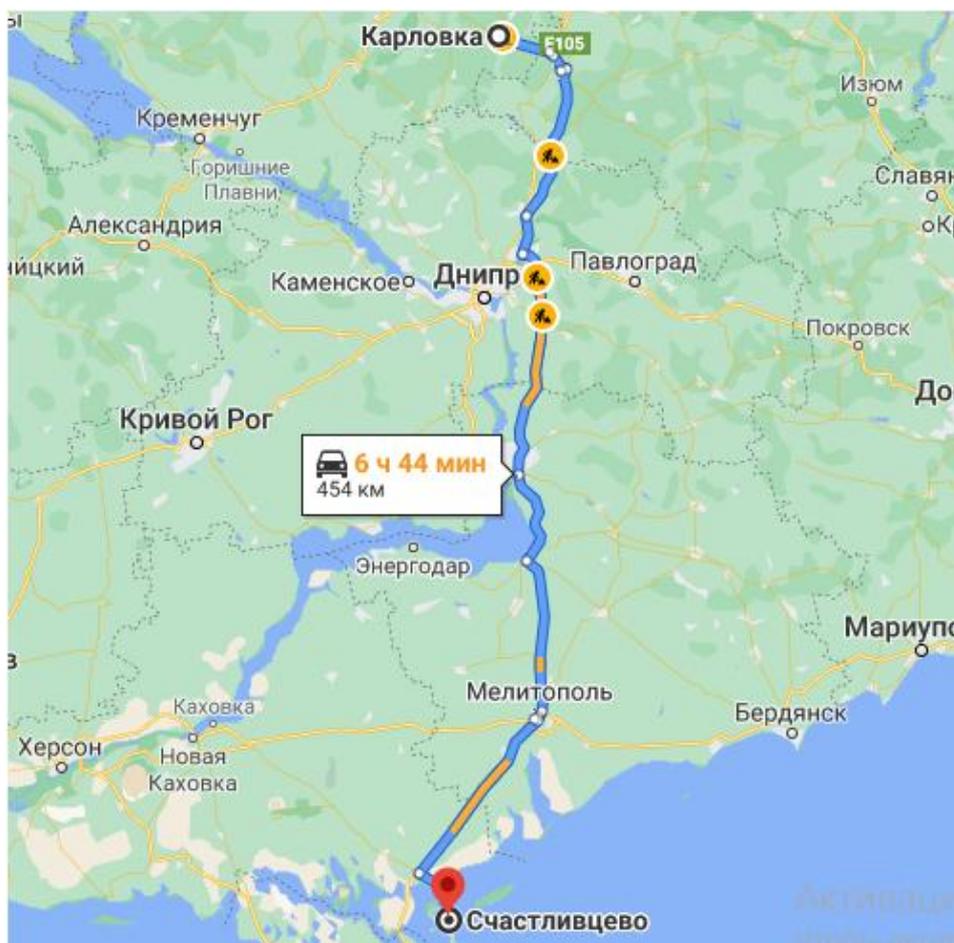

Рис.3.1. Скріншот напряму розробленого рекреаційного туру

Атракцією розміщення туристів для нового туристичного маршруту, було обране село Щасливцеве Херсонської області, що знаходиться на Арабатській стрілці. За останні п'ять років відпочинок на Арабатській стрілці став дуже популярним серед вітчизняних туристів, так як відбувається масштабний розвиток інфраструктури та умов для туриста. Не тільки мешканці України, а й європейці приїжджали відпочити в цьому рекреаційному місці, але з настанням карантинних обмежень через пандемію Covid-19 не всі іноземні туристи зараз можуть насолодитися цим відпочинком.

Даний маршрут було обрано тому, що люди, які приїжджають в це місце, і справді вважають себе щасливчиками. Щасливцеве тихе та спокійне, не зіпсоване благами цивілізації і надлишком відпочиваючих. Тут є солоні озера і лимани, як частина рекреаційних місць. А для дітей буде цікаво відвідати зоопарк, де можна поспостерігати за тваринами.

Щасливцеве є приморським селом, місцем пляжного та рекреаційного туризму. Окрім теплого Азовського моря та відносно недорогого курортного житла, приваблює своїх туристів можливістю покупатись в гарячому мінеральному джерелі і солоній затоці Сиваш, а також безкоштовним грязелікуванням на березі сусідніх озер. Варто відмітити, що наявність гарячих джерел і багатства природних пам'яток дозволить багатьом готелям Щасливцева приймати туристів цілий рік.

В рамках нового туристичного маршруту «Щаслива таласотерапія» туристам буде запропоновано ряд наступних пам'яток:

1) Гаряче джерело – один з діючих гарячих джерел з мінеральною водою на Арабатській стрілці. Цілюще джерело відоме також як свердловина номер 25, живиться з того ж підземного озера, що і джерело в Генічеській гірці. Херсонщина всім відома своїми природними здравницями, але саме це термальне джерело багате на йод, бром та мінеральні солі. Тут можна отримати неймовірні відчуття від купання.

Гаряче джерело являє собою штучний геотермальний джерело-басейн з піщаними берегами та водою, яка містить в собі йодо-бромні та натрієво-хлоридні мінерали. Вода має знеболюючу, протизапальну, спазмолітичну дію, допомагає при лікуванні шкірних захворювань, нормалізує роботу серцево-судинної і нервової системи. Джерело поділено на три «відсіки», в кожному різна температура води.

2) Солоне озеро, в народі його називають «Мертвим» озером. З огляду яскраво вираженої оздоровчої спрямованості озеро стало не стільки місцем для відпочинку, а скільки місцем лікування та відновлення. Вся справа в високій мінералізації ропи і грязі, що перевищує показники бруду в Анапі, Тамбукінському озері і навіть Мертвому морі. Дане місце буде корисне туристам з захворюваннями опорно-рухової системи, органів дихання, шкіри і ін. У плані користі для здоров'я багато відгукуються про відвідування цих місць тільки позитивно.

3) Сафарі-парк, дане місце не спрямоване на покращення чи відновлення здоров'я споживачів туру, але з легкістю підніме настрій кожному відвідувачу, заспокоїть та залишить лише приємні спогади, зоопарк буде цікавим для сімейного подружжя, а особливо, які мають дітей. Так історично склалося, що на косі не так багато тварин, які мешкають в природних умовах. Хижаки, які були більші за інших, поступово були усунуті, а решта видів і ті, які випадково забігали з континентальної частини, за винятком птахів, трапляються на очі досить рідко.

По популярності серед туристів він уже наздогнав знамените гаряче джерело, де навіть взимку можна скупатися. Вже налічується чи мало людей, котрі відпочиваючи наодинці, сім'єю чи групою, розробляють свій маршрут так, щоб побувати в цьому зоопарку, число тварин якого з кожним роком збільшується.

Також на території парку туристи можуть спостерігати за поведінкою та життям диких тварин в умовах, які наближені до справжніх.

4) Подорож до заповідника Асканія-Нова – це одне з найбільш популярних туристичних напрямків півдня України, і займає особливе місце серед багатьох заповідників планети, його вважаючись однією з найбільших європейських заповідних територій.

Особливим місцем Асканії-Нова є орнітологічний парк. Загальна кількість тварин, що утримуються в зоологічному парку, досягає приблизно 5000 особин 111 видів птахів і ссавців. Тваринний світ заповідника поповнюється щороку.

За додаткову плату туристам буде надано послугу апітерапії (лікування бджолиними продуктами). Поблизу солоного озера знаходяться будиночки з вуликами. Це місце має назву «ПчелСон». За сеанс ви можете полежати на вуликах і отримати потужний заряд ароматерапії. За бажанням туристам можуть надати послуги медового масажу. Дані процедури піднімають імунітет і поліпшують кровообіг.

Небезпека бути покусаними відсутня, тому, що в будиночках є спеціальна сіточка, яка не дає змогу бджолам проникнути всередину. В цьому місці головне розслабитися та насолоджуватися звуками, відчуттями та ароматами. Подорожуючі можуть брати з собою діток, вони зможуть відпочити в будинку, а також малечі буде цікаво поспостерігати за поведінкою бджіл та їх життям.

Потрібно не забувати, що туристичний маршрут буде здійснюватися в період пандемії Covid-19, тому повинна бути дотримана дистанція між туристами на пляжах та під час екскурсій.

Слід зауважити, що головним критерієм відбору пункту маршруту є: різноманітність об'єктів показу з метою задоволення подорожі, так як подорож спеціалізується на рекреації, підібрані найцікавіші рекреаційні об'єкти даної місцевості, а також транспортна доступність і забезпечення послугами гостинності

У табл. 3.1. наведено загальну характеристику нового туристичного маршруту з основними показниками.

Таблиця 3.1.

Загальна характеристика туру «Щаслива таласотерапія» під час пандемії
Covid-19

Назва нового туру	«Щаслива таласотерапія»
Обрана область України	Херсонська область
Обраний пункт маршруту	село Щасливцево
Тип маршруту	Комбінований
Сумарна відстань по маршруту	450 км
Вид транспорту	Автобусний
Час на переміщення між об'єктами	2 год 30 хв
Обрані об'єкти атракцій	Гаряче джерело, Солоне озеро, Сафарі-парк, Заповідник «Асканія-Нова»

Розглянувши загальну характеристику туру, перейдемо до табл. 3.2., з розписаною програмою туру «Щаслива таласотерапія» та її програмним забезпеченням.

Таблиця 3.2.

Програма розробленого туру «Щаслива таласотерапія»

День 1	
07:00	Зустріч групи біля ТА «Караван Тур». Виїзд.
13:00	Приїзд до назначеного пункту в село Щасливцево. Розміщення туристів, що прибули з м. Карлівка в готель «Golden Gate». Вільний час.
14:00	Обід.
15:30	Відпочинок на пляжі. Купання в морі
18:00 - 20:00	Вечеря. Вільний час.
День 2	
08:00-09:00	Сніданок.
10:00	Виїзд до Гарячого джерела.
10:30-13:30	Відпочинок на пляжі. За додаткову плату екскурсія по реабілітаційній клініці лікаря Володимира Козявкіна, самолікування в стихійному басейні.
14:30	Обід. Вільний час.
16:00-18:00	Екскурсія до сафарі-парку.
19:00-22:00	Повернення до готелю. Вечеря. Вільний час.
День 3	
08:00-09:00	Сніданок. Вільний час.

Продовження табл. 3.2

10:00	Виїзд туристів до озера.
10:30	Відпочинок на березі Солоного озера. За додатковою платою для бажаючих апітерапія та дегустація чаїв і настоянок, а також медовий масаж.
13:00-15:00	Обід.
15:00	Відпочинок на морі. Вільний час.
17:00-20:00	Вечеря. Вільний час.
День 4	
08:00-09:00	Сніданок.
10:30	Виїзд до природного заповідника «Асканія-Нова».
11:00-13:30	Екскурсійний маршрут «Перлина в степу» - оглядова екскурсія по зоопарку і дендрологічному парку.
14:00	Обід.
15:00-17:00	Відпочинок на березі моря.
18:00-21:00	Вечеря за місцем розміщення. Вільний час.
День 5	
08:00-09:00	Сніданок.
10:00	Вільний час до відправлення.
11:00	Повернення додому. Завершення туру.

Запропонований туристичний маршрут «Щаслива таласотерапія» починається із зустрічі туристів біля туристичної агенції «Караван Тур» в місті Карлівка о 7 годині ранку, де проводиться посадка на автобус. Далі автобус вирушає до зазначеного пункту – село Щасливе Херсонської області. По приїзду туристи розміщуються в готелі під назвою «Golden Gate» Після того як туристи будуть розміщені вони матимуть вільний час, а об 14:00 пообідають. В перший день туристів чекатиме ознайомлення з місцем їх проживання на найближчі 5 днів, та з 15:30 проведення вільного часу на пляжі.

Наступного дня група подорожуючих після сніданку, котрий відбудеться з 8 до 9 ранку, вирушить до Гарячого джерела о 10 годині. Де вони зможуть оздоровитися та прийняти сонячні ванни. А також за додаткову плату по бажанню відвідати клініку лікаря медичних наук Володимира Козявкіна. Щоправда клініка офіційно поки не приймає хворих на лікування. Але під

стінами клініки туристи зможуть зайнятися активним самолікуванням в стихійному басейні, куди потрапляють викиди гарячої води з свердловини, яку розштампували.

Далі група повертається до готелю, де їх чекає обід, а після відпочинку з 16:00 по 18:00 відправляється на екскурсію в сафарі-парк. Хоча парк не спрямований на подорож з метою рекреації, але не залишить малечу та дорослих байдужими. При вході в зоопарк туристи повинні при собі мати захисні маски, рукавички та антисептичні засоби, в зв'язку з ковідом, для безпеки свого життя і життя оточуючих. Далі о 19:00 повернення до готелю, вечеря і вільний час.

На третій день після сніданку о 10 годині група відправляється до Солоного озера, або як ще прийнято його називати в народі «Мертве» озеро. Відстань від готелю, в якому будуть проживати туристи, до озера 3 км, тому це займе 10 хв їзди на автобусі. За додаткову плату туристи зможуть відвідати будиночки з бджолами, які знаходяться прямо біля озера, бажаючі зможуть відпочити на вуликах в спеціально ізольованому від бджіл місці, а особливо це буде цікаво подружжю з маленькими дітьми. Після апітерапії (лікування бджолиними продуктами) туристи зможуть посмакувати лікувальні чаї та настоянки власного приготування.

Далі о 13:00 група повертається до готелю, обідає, проводить свій вільний час, далі відправляється відпочивати на море.

Четвертий день запропонованого туру почнеться зі сніданку, який триває з 8 до 9 годин ранку. На цей день запланований екскурсійний маршрут до природного заповідника «Асканія-Нова». О 10:30 подорожуючих очікує автобус, яким вони відправляються на екскурсію під назвою «Перлина в степу» – оглядова екскурсія по зоопарку і дендрологічному парку. При виході з парк туристи зможуть придбати сувеніри на пам'ять. В 14:00 туристи обідають в готелі, відпочивають на пляжі.

П'ятий день туру – день від'їзду. Вранці о 08:00 сніданок, Вільний час до відправлення. Об 11:00 годині дня групу забирає автобус та вирушає назад до міста Карлівка.

Загальна протяжність маршруту Карлівка – с. Щасливцеве Херсонської області у дві сторони автобусом складає 900 км, за часом проведеним у дорозі 12 годин 40 хвилин. У новому турі передбачено деяка кількість основних та додаткових послуг. Додаткові послуги сплачуються туристами окремо.

На рис. 3.2. можемо розглянути перелік основних та додаткових послуг пропонованих на туристичному маршруті.

Основні послуги	Додаткові послуги
<ul style="list-style-type: none"> • 1. Розміщення в готелі • 2. Харчування (4 сніданки, 4 обіди, 4 вечері) • 3. Транспортне забезпечення автобусом по маршруту Карлівка – Щасливцеве (Херсонської обл.) • 4. Страхування туристів • 5. Поїздка до Гарячого джерела, Солоного озера • 6. Екскурсія до Сафарі-парку та заповідника «Асканія-Нова» 	<ul style="list-style-type: none"> • 1. Апітерапія в «ПчелСон» • 2. Екскурсія до реабілітаційної клініки лікаря Володимира Козявкіна, самолікування в стихійному басейні • 3. Смакування чаїв та настоянок

Рис.3.2. Основні та додаткові послуги пропоновані туристам під час туристичного маршруту «Щаслива таласотерапія»

Отже, проаналізувавши основні та додаткові послуги, які пропоновані туристам під час здійснення нового рекреаційного туру для ТА «Караван Тур», пропоную на рис.3.2. переглянути основні показники маршруту.

Новий туристичний маршрут є багатоденним (5 днів), розрахований на невелику кількість осіб, в зв'язку з пандемією Covid-19 (9 осіб).

Розміщення туристів передбачається в пансіонаті. За формою побудови новий туристичний маршрут є комбінованим.

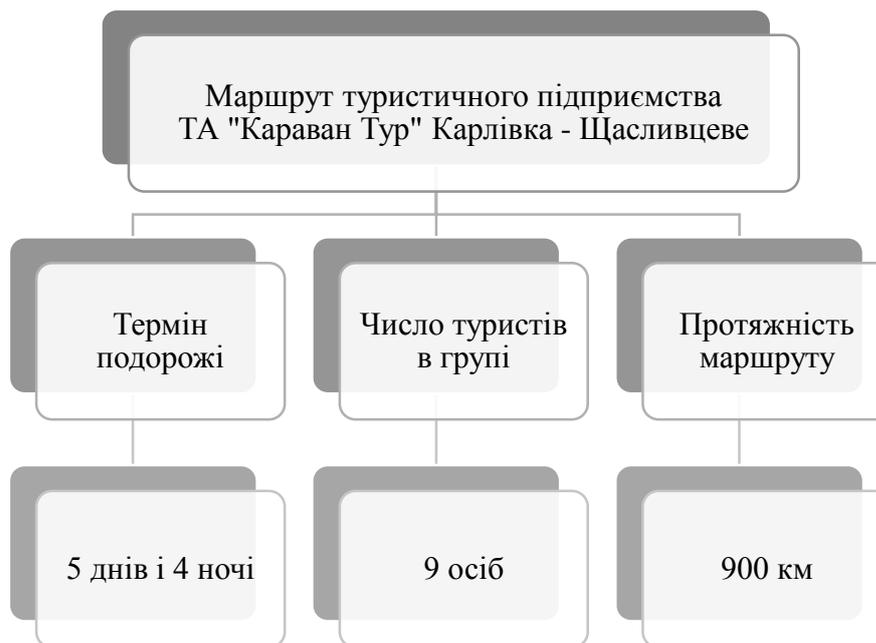

Рис.3.2. Основні показники нового туристичного маршруту «Щаслива таласотерапія» під час пандемії Covid-19 для туристичної агенції «Караван Тур»

Таким чином був запропонований новий туристичний маршрут під назвою «Щаслива таласотерапія» для ТА «Караван Тур», який базується на рекреаційний туризм під час пандемії Covid-19. Маршрут також включає в себе елементи екскурсії. Далі розглянемо очікуваний економічний ефект від запропонованого заходу для досліджуваної нами туристичної агенції.

3.2 Очікуваний економічний ефект від запропонованого заходу

У попередньому пункті даного розділу було запропоновано та обґрунтовано новий туристичний маршрут «Щаслива таласотерапія» для туристичного підприємства ТА «Караван Тур». Тому, в даному пункті здійснимо розрахунок економічної ефективності нового маршруту для аналізованого суб'єкта туристичної діяльності.

Проведемо розрахунок економічної ефективності економічного маршруту в три етапи, де розрахуємо вартість нового туристичного продукту, розрахуємо

ціну продажу та дохід від туру та оцінимо економічну ефективність пропонованого маршруту. Собівартість туристичного продукту складається з суми постійних і змінних витрат на організацію туру (рис.3.3.), де постійні витрати – це витрати, величина яких практично не змінюється при зміні обсягу реалізованої продукції.

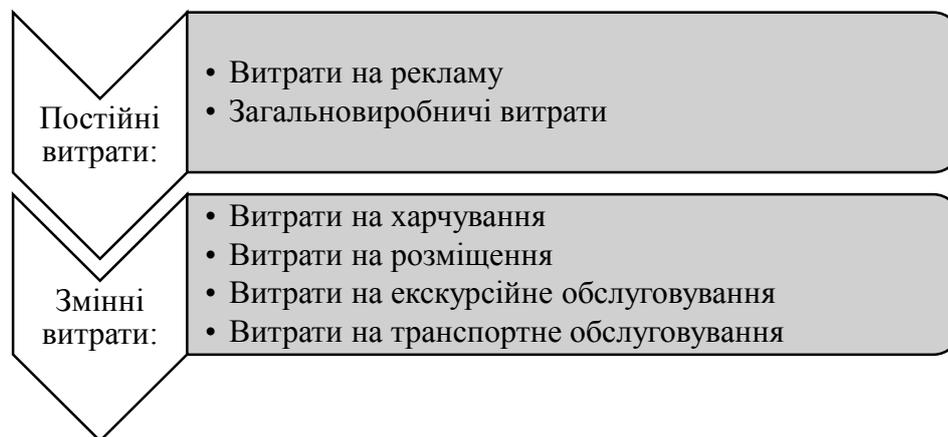

Рис. 3.3. Розподіл витрат на створення та обслуговування нового туру для ТА «Караван Тур»

Розрахуємо витрати на послуги розміщення туристів під час туру.

Групу туристів запропоновано розміщувати в готелі «Golden Gate», де вартість проживання в тримісному номері з урахуванням триразового харчування складає 570 грн за добу з однієї особи.

Таким чином, вартість послуг з розміщення одного туриста впродовж 5 днів складає 2850 грн. ($570 \cdot 5$), а відповідно групи з 9 чоловік складатиме 25650 грн.

У вартість туру також входять ряд запланованих екскурсій (табл. 3.3.).

Таблиця 3.3.

Вартість екскурсійних послуг протягом туру «Щаслива таласотерапія»

№	Екскурсійні послуги	Вартість, грн./особу.
1.	Гаряче джерело	5
2.	Солоне озеро	5
3.	Сафарі-парк	200
4.	Природний заповідник «Асканія-Нова»	90
Разом		300

В табл. 3.3. наведено витрати на екскурсійні послуги, які прораховано по чотирьом об'єктам впродовж туру, загальна вартість яких складає 300 грн. на одну особу, та 2700 грн на групу з 9 чоловік.

За окрему плату туристи зможуть скористатися послугами медового масажу, апітерапія, та посмакувати настоянками власного приготування, все це знаходиться біля Солоного озера.

Харчування входить у вартість проживання, впродовж туру туристам надається по 4 сніданки, обіди та вечері. Отже, вартість харчування за добу на одну особу складатиме 270 грн, а вартість харчування групи з 9 чоловік складає 2430 грн.

У табл. 3.4. зображено розрахунок змінних витрат на транспортне обслуговування.

Таблиця 3.4.

Вартість перевезення

№	Вид транспорту	Вартість перевезення за 1 км, грн
1	Мікроавтобус	8 грн./км

Для розрахунку вартості перевезення туристів транспортним засобом за новим запропонованим туром «Щаслива таласотерапія» необхідно обрахувати добуток, де вартість одного кілометра множиться на відстань до запланованого маршруту. Якщо вартість одного кілометра коштує 8 грн, а загальна відстань маршруту в обидві сторони становить 900 км, то вартість мікроавтобусу складе: $8 \cdot 900 = 7200$ грн. на групу з 9 чоловік, та 800 грн. ($7200/9 = 800$) з однієї особи.

В табл. 3.5. здійснено розрахунок витрат на транспортне обслуговування протягом туру «Щаслива таласотерапія».

Таблиця 3.5.

Вартість перевезення групи мікроавтобусом протягом пропонованого
нового туру «Щаслива таласотерапія»

№	Назва об'єкту	Кількість км	Вартість перевезення
1	Солоне озеро	6,6 км	52,8 грн
2	Гаряче джерело	6,8 км	54,4 грн
3	Сафарі-Парк	3 км	24 грн
4	Асканія-Нова	173,4 км	1387,2 грн
Разом			1514,4 грн

Згідно даних в таблиці 3.5. вартість перевезення групи в обидві сторони з 9 осіб впродовж туру «Щаслива таласотерапія» складатиме 1514 грн. На одну особу вартість перевезення – 168 грн.

Склад і перелік загальновиробничих витрат визначається самою компанією і складається з витрат на проживання, харчування, проїзд та відвідування туристичних об'єктів. Таким чином, загальновиробничі витрати на запропонований тур становитимуть:

$2850(\text{проживання та харчування}) + 300(\text{екскурсії}) + 800(\text{маршрут в обидві сторони}) + 20(\text{страхування}) = 3970 \text{ грн.}$

В табл.3.6. наведений повний перелік статей витрат із зазначеною вартістю по кожному елементу, а також розрахована собівартість туристичного продукту, прибуток котрий отримає туристичне підприємство «Караван Тур», загальні витрати на групу з 9 осіб та вартість реалізації однієї путівки.

Таблиця 3.6.

Розрахунок вартості туру «Щаслива таласотерапія»

№	Назва статті	Вартість за одиницю (грн)	Кількість одиниць	Загальна вартість
1	Вартість проживання за умовами розміщення та харчування в готелі «Golden Gate»	2850	9	25650

Продовження табл. 3.6

2	Вартість перевезення туристів до зазначеного пункту в обидві сторони	8,0	900 (км)	7200
	Вартість перевезення групи мікроавтобусом протягом туру	168	9	1514
3	Екскурсійні програми			2700
	Гаряче джерело	5	9	45
	Сафарі-парк	200	9	1800
	Солоне озеро	5	9	45
	Асканія-Нова	90	9	810
4	Страховання	20	9	180
5	Послуги супроводжуючого групи	1500	1 особа	1500
6	Інші види витрат:			5970
	Загальновиробничі витрати			3970
	Витрати на рекламу			2000
	Загальна собівартість туру			44534
	Прибуток			6681
	Загальна вартість туру (на групу)			51215
	Загальна вартість туру(на особу)			5691

За даними вище приведеної таблиці було розраховано собівартість тур продукту для ТА «Караван Тур» за формулою 3.1:

$$\text{Соб} = \text{Вт розм.харч.} + \text{Вт трансп.} + \text{Вт екс.} + \text{Стр.} + \text{Псуп.} + \text{Вт заг.} + \text{Вт рек.} \quad (3.1)$$

де:

Соб. – собівартість;

Вт розм.харч. – витрати на розміщення та харчування;

Вт трансп. – витрати на транспорт;

Вт екс. – витрати на екскурсійне обслуговування;

Стр. – страхування;

П суп. – послуги супроводжуючого групи;

Вт рек. – витрати на рекламу.

Отож, загальна собівартість нового туристичного маршруту складає:

$$\text{Соб.} = 25650 + 7200 + 1514 + 2700 + 180 + 1500 + 5970 = 44534 \text{ грн.}$$

Після того, як визначено загальну собівартість було розраховано суму прибутку, яку отримає суб'єкт туристичної діяльності від реалізації нового пропонованого туру «Щаслива таласотерапія» з допомогою формули 3.2, норма прибутку визначено як 15% від загальної собівартості.

$$\text{П} = \text{Соб} * \text{Н пр.} \quad (3.2)$$

Де:

П – прибуток;

Соб. – собівартість;

Н пр. – норма прибутку.

$$\text{П} = 44534 * 15\% = 6681 \text{ грн.}$$

За допомогою наступної формули 3.3 було визначено показник суми загальної вартості туру на групу туристів.

$$\text{В заг/гр.} = \text{Соб.} + \text{П} \quad (3.3)$$

Взаг/гр. – загальні витрати на групу туристів;

Соб – собівартість;

П – прибуток.

$\text{Взаг/гр.} = 44534 + 6681 = 51215 \text{ грн.}$ – це загальні витрати на групу туристів з 9 осіб.

Для того щоб визначити вартість туру для однієї особи потрібно вартість загальних витрат розділити на кількість осіб в групі:

$$51215 / 9 = 5691 \text{ грн.}$$

Таким чином, загальна вартість туру «Щаслива таласотерапія» на одного туриста становить 6721 грн. і складається з наступних послуг: проживання, в яке включене харчування, транспортні послуги, екскурсії, страхування, загальні витрати та витрати на рекламу послуги для супроводжуючого групи.

Тож, пропонуємо розрахувати маржинальний дохід, величину яка виражає різницю між двома відповідними показниками. Від продажу путівок для 9 осіб маржинальний прибуток знаходимо за формулою 3.4.

$$\text{МДгр.} = \text{Цпр.} - \text{Соб.} \quad (3.4)$$

$$\text{МДгр.} = 51215 - 44534 = 6681 \text{ грн.}$$

Для того, щоб розрахувати річний маржинальний дохід фірми від запропонованого туру потрібно спрогнозувати загальну кількість турів, яке може організувати підприємство на протязі року. Оскільки тур призначений для літнього відпочинку на 5 днів, цього сезону відправиться 18 туристичних груп з 9 осіб. Річний маржинальний дохід визначається за формулою 3.5.

$$\text{МДрік.} = \text{МДгр.} * N_{\text{тур.}} \quad (3.5)$$

де:

МДрік. – річний маржинальний дохід;

МДгр. – маржинальний дохід від однієї групи туристів;

$N_{\text{тур.}}$ – загальна к-сть турів за рік.

$$\text{МДрік.} = 6681 * 18 = 120258 \text{ грн.}$$

Для розрахунку річного валового прибутку запропонованого туру «Щаслива таласотерапія» (формула 3.7) необхідно від маржинального доходу відняти постійні витрати компанії, які припадають на сам тур. У цьому випадку

постійними витратами є витрати, сума яких є сталою, коли обсяг реалізованої продукції складається з послуг супроводжувачого групи, загальновиробничих витрат та рекламних витрат:

$$Вт_{\text{пост.}} = Пс_{\text{упр.}} + Вт_{\text{заг.}} + Вт_{\text{рек.}} \quad (3.6)$$

Вт_{пост.} – витрати постійні;

Пс_{упр.} – послуги супроводжувачого групи;

Вт_{заг.} – витрати загальновиробничі;

Вт_{рек.} – витрати на рекламу.

$$Вт_{\text{пост.}} = 1500 + 3970 + 2000 = 7470 \text{ грн.}$$

$$ПР_{\text{вал.тур.}} = МД_{\text{рік}} - Вт_{\text{пост.}} \quad (3.7)$$

Де:

ПР_{вал.тур.} – річний валовий прибуток даного туру;

МД_{рік} – маржинальний дохід за рік;

Вт_{пост.} – постійні витрати фірми за даний туристичний маршрут.

$$ПР_{\text{вал.тур.}} = 120258 - 7470 = 112788 \text{ грн.}$$

Виходячи з вищезазначених показників, залишається оцінити економічну ефективність розробленого нового туристичного маршруту «Щаслива таласотерапія», використовуючи показник рентабельності. Показник рентабельності (формула 3.8.) туристичного продукту визначається як відношення валового прибутку до загальних витрат компанії на цю поїздку:

$$Р_{\text{тур.пр.}} = ПР_{\text{вал.тур.}} / С_{\text{об.}} \quad (3.8)$$

Р_{тур.пр.} – рентабельність продукції;

ПРвал.тур – річний валовий продукт даного туру;

Соб. – собівартість

$R_{тур.пр.} = 112788 / 44534 = 2,5$

Таки чином, бачимо, що рівень рентабельності, який дорівнює 2,5% для нового маршруту «Щаслива таласотерапія» для туристичної агенції «Караван-тур», є задовільним.

Отже, в пункті 3.2 кваліфікаційної роботи було розраховано очікуваний економічний ефект від запропонованого нового рекреаційного туру «Щаслива таласотерапія». В процесі розрахунків було визначено суму загальних витрат, які були включені до витрат на туристичну путівку. На основі собівартості нового рекреаційного туру також були розраховані загальні витрати, включаючи запланований дохід, ціну пропозиції на особу та показник рентабельності, який становить 2,5% та вказує на економічну прибутковість нового рекреаційного туристичного маршруту «Щаслива таласотерапія» на ТА «Караван-тур».

Висновки до розділу 3

Таким чином, можемо підбити підсумки, у третьому розділі було вирішено напрями удосконалення організації рекреаційного туру для ТА «Караван Тур» в умовах пандемії, зробимо наступні висновки:

1. До уваги туристичної агенції «Караван Тур» було запропоновано новий туристичний маршрут під назвою «Щаслива таласотерапія», тур задовольнить будь-якого споживача – від молодого покоління до людей похилого віку. Під час організації пропонованого туру дотримуватимуться всі карантинні обмеження. Тобто не велике скупчення людей, наявність та використання захисних масок та антисептичних засобів. Даний тур буде поєднувати у собі: відвідання курортів на узбережжі Азовського моря, забезпечення екскурсійною програмою по привабливим рекреаційним місцям відповідного місця перебування, неймовірні краєвиди та незабутні емоції. Запропонований маршрут передбачає стаціонарне

розміщення в курортному закладі, на березі моря з забезпеченням екскурсійних та оздоровчих таласотерапевтичних заходів. Розрахований на 5 днів і 4 ночі, для подорожуючих котрі бажають відпочити або відновити своє здоров'я, передбачений для перебування осіб за різною віковою категорією.

2. Проаналізувавши запропонований туристичний продукт, у другому пункті даного розділу було розраховано його економічну ефективність для ТА «Караван Тур». Визначено собівартість туру, яка складає 44534 грн. та чистий прибуток. Також була розрахована вартість путівки на одного подорожуючого – 5691 грн. Та чистий прибуток в розмірі 6681 грн., який отримує туристична агенція при впровадженні туру протягом сезону (3 місяці літа), даний запропонований туристичний маршрут є економічно вигідний для ТА «Караван Тур» і може бути запропонований вже цього року.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження на тему «Особливості організації та перспективи розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії» доцільно зробити наступні висновки:

1. Розглянуто сутність поняття «рекреація», її сутність. Рекреацією у спеціальній літературі називають відпочинок людини, а її поведінка, направлена на задоволення потреб у відпочинку, лікуванні, компенсації життєвої енергії, рекреаційною діяльністю. Кожна держава прагне до створення та розвитку умов для відпочинку, лікування, відновлення працездатності своїх громадян. Завдяки вдалому сполученню умов для рекреації склались потужні комплекси відпочинку, курортного лікування, туризму. Такі комплекси одержали назву рекреаційні.

2. Досліджено класифікацію рекреаційно-туристичних ресурсів та, що саме відносять до рекреаційних ресурсів. Туристично-рекреаційні ресурси дозволяють розширювати виробництво туристського продукту, яке визначається в першу чергу природними і соціальними умовами, здатними задовольняти різні запити і потреби туристів. Вони виступають і як економічне благо, і як товар, який потребує значні витрати на відтворення. В рекреаційних ресурсах яскраво виражені: цілісність, динамізм, місткість, стійкість, надійність, привабливість.

3. Досліджено особливості розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії. Пандемія коронавірусу на початку 2020 року справила великий вплив на стан і подальший розвиток практично всіх сфер світового господарства, в тому числі і туризму. Такої важкої кризи в туристичному бізнесі не спостерігалось з часів Другої світової війни. Як показує світовий досвід, кризи не тільки неминучі, але і в певному сенсі необхідні, оскільки вони пов'язані не тільки з негативними явищами і процесами – кризи майже завжди відкривають додаткові можливості для подальшого зростання і розвитку.

4. Проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку рекреаційного туризму в Україні під впливом пандемії. Було виявлено, що Україна має значний

туристично-рекреаційний потенціал. Саме завдяки вдалому геополітичному положенню, вона здавна була та залишається перехрестям транспортних та людських потоків в напрямках Північ-Південь, Захід-Схід. Завдяки цьому Україна увійшла в число перспективних у туристичному відношенні країн.

5. Надано характеристику ТА «Караван Тур» як суб'єкта господарювання була розглянута в пункті 2.2. Об'єктом дослідження було обрано туристичне підприємство «Караван Тур». Туристична агенція знаходиться у місті Карлівка, за адресою вул. Полтавський Шлях, 105. ТА «Караван Тур» зареєстровано як підприємець-фізична особа Гуня Віталій Миколайович. Датою реєстрації фізичної особи-підприємця є 25.06.2004 року.

6. Проведені дослідження діяльності туристичного підприємства «Караван Тур» дозволили дійти висновку, що аналізований суб'єкт господарювання здійснює свою діяльність, задовольняючи потреби туристичних послуг місцевого населення реалізуючи різнопланові туристичні послуги. Туристична агенція має сайт, на якому потенційні туристи можуть підібрати для себе оптимальний тур, який буде задовольняти їх рекреаційні потреби та буде відповідати запланованому бюджету. Для ТА «Караван Тур» першочергове значення відіграє вдале та ефективно забезпечення туристичними послугами.

7. Розроблено новий рекреаційний тур для туристичної агенції «Караван Тур». Запропонований маршрут передбачає стаціонарне розміщення в курортному закладі, на березі моря з забезпеченням екскурсійних та оздоровчих таласотерапевтичних заходів. Розрахований на 5 днів і 4 ночі, для подорожуючих котрі бажають відпочити або відновити своє здоров'я, передбачений для перебування осіб за різною віковою категорією.

8. Розраховано очікуваний економічний ефект від запропонованого заходу для ТА «Караван Тур». Собівартість туру склала 44534 грн. та чистий прибуток. Було виявлено, що рівень рентабельності, який дорівнює 2,5% для нового маршруту «Щаслива таласотерапія» для туристичної агенції «Караван тур», є задовільним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України “Про туризм” // ВВР. – 1995. – № 31.
2. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95 – ВР (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1995. № 13. Ст. 101. 25 с.
3. Агафонова Л.Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний та ресторанный бізнес: Ціноутворення, конкуренція, державне регулювання: Навчальний посібник. К.: Знання України, 2002. 358 с.
4. Амирханов М.М. Природные рекреационные ресурсы, состояние окружающей среды и экономико–правовой статус прибрежных курортов / Амирханов М.М. , Лукаш Н.С., Трунев А.П.//Экономика, 2018. 334 с.
5. Балабанов И.Т., Балабанов А.И. Экономика туризма: Учебное пособие. М.: Финансы и статистика, 2003. 176 с.
6. Балашова Р.І. Організація діяльності туристичного підприємства. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 182 с.
7. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навчальний посібник / О. О. Бейдик. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Альтерпрес, 2011. 462 с.
8. Билим О. С. Розширення послуг лікувально-оздоровчого туризму в Україні / О. С. Билим, К. О. Дернова // Вісник аграрної науки Причорномор’я. 2017. № 4. С. 62-71.
9. Бобровський, А. Л. Екологічний менеджмент: підручник / А. Л. Бобровський. К. : Академія, 2009. 585 с.
10. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник; Харків: Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, 2013. 202 с.
11. Вишневська О. О. Туристичне країнознавство : підручник / О.О. Вишневська, А.Ю. Прафіненко, В.І. Сідоров. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 594 с.

12. Воскресенский В. Ю. Международный туризм / В. Ю. Воскресенский. М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2006. 255 с.

13. Гаврилюк С.П. Конкуентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу / С.П. Гаврилюк: навч. Посібник. К.: Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2006. 180 с.

14. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу : навч. посіб. / Л. П. Дядечко. К. : ЦУЛ, 2007. 224 с.

15. Карта распространения коронавируса // Coronavirus-monitor [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://coronavirus-monitor.ru>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 09.03.2021).

16. Коваль О. Медичний туризм: відпочинок чи лікування? Новітні аспекти / О. Коваль [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://tourinform.org.ua/medychnyj-turyzm-vidpochyok-chy-likuvannya-novitni-aspekty-2>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 14.04.21).

17. Кравець О. М., Рябев А. А. Курортологія : підручник; Харків. нац. ун-т міськ. госпва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 167 с.

18. Кусков А.С. Курортология и оздоровительный туризм / А.С.Кусков, О.В.Лысикова. //Феникс, 2007. 45с.

19. Кусков А.С., Понукалина О.В., Одинцова Т.Н. Рекреационная география. Учебное пособие. Саратов, 2003.

20. Кушнірук Ю. С. Рекреалогія: навчальний посіб. Рівне. НУВГП. 2015. 148 с.

21. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посібник / П.О. Масляк. К.: Знання, 2008. 343 с.

22. Мошняга Е.В. Основні тенденції розвитку туризму в сучасному світі : навч посіб. / Е. В. Мошняга. К. : Знання, 2020. 132 с.

23. Огієнко А. В. Теоретичні засади дослідження туристично-рекреаційного потенціалу [Електронний ресурс] / А. В. Огієнко, М. М. Огієнко // Проблеми системного підходу в економіці. 2020. Вип. 1(1). С. 31-37.

24. Огієнко А. В. Видові ознаки класифікації туризму: регіональний аспект [Електронний ресурс] / А.В. Огієнко // Modern economics. 2020. № 20. С. 167-174.

25. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

26. Пандемія COVID-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні, 2020. [online]. Доступно: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf>. Заголовок з титулу екрану. (Дата звернення 16 листопада 2020).

27. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство. Навчальний посібник для іВНЗ / А. Ю. Парфіненко. Х. : Бурун Книга, 2009. 288 с.

28. Пасічний, П.С. Туризм спортивний : навч. посіб. / П.С. Пасічний. К. : Знання, 2012. 248 с.

29. Погребняк, Л. В. та Гавришків, Н. Б., 2020. Розвиток сільського туризму в Україні в період пандемії COVID-19. Sciences of Europe, 2, 56, С. 11-15.

30. Покоłodна М. М. П48 Рекреаційна географія: навч. посібник / М. М. Покоłodна; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2012. 275 с.

31. Рекреаційна географія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Д.Д. Гурова, М.О. Фролов, С.М. Журавльова, Т.С. Кукліна, О.М. Сердюк. Запоріжжя: ТОВ "ЛПС" ЛТД, 2010. 92 с.

32. Романова А. П'ять порад, як рятувати український туризм під час пандемії. 13 березня, 2020 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/koronavirus-i-turizm-yak-ukrajini-vryatuvati-industriyu-ostanni-novini-50075544.html>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

33. Романова А. Туризм після карантину: як пандемія вплинула на галузь і змінила її. Дивись.info. 14 травня 2020 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://divys.info/2020/05/14/turyzm-pislya-karantynu-yak-pandemiya-vplynula-na-galuz-i-zminyala-yiyi/>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

34. Семенов В. Ф. Макроекономічний контекст ефективного управління персоналом підприємств курортно-рекреаційної сфери : монографія / В. Ф. Семенов, Н. В. Нечева. Одеса : ФОП Бондаренко М.О., 2019. 258 с.

35. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу / І. В. Смаль. Ніжин: Вид-во Ніжин. держ. ун-ту ім. Миколи Гоголя, 2010. –336 с.

36. Спеціалізований туризм: підручник / Розділ 3. Лікувально-оздоровчий туризм: 3.1. Медичний туризм 3.2. Оздоровчий та курортний туризм 3.3. Організаційні форми та ресурсна база розвитку велнес-туризму та спа-послуг. Автори розділів: Г.І. Михайліченко, Н.І. Ведмідь // К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. с. 12.

37. Сущенко, Р. 2020. Карантин. Як світ рятує туристичну галузь. [online]. Доступно: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/3090351-karantin-ak-svit-ratue-turisticnu-galuz.html>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

38. Терещенко В.І. Сучасні оздоровчі технології: фітнес, рекреація, туризм: начальний посібник / В.І. Терещенко, В.П. Чаплигін. Київ: Міленіум, 2018. 178 с.

39. Тимошенко Т. Мільйон працівників туріндустрії України можуть опинитися на вулиці. Дивись.info. 14 травня 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dyvys.info/2020/05/14/turyzm-pislya-karantynu-yak-pandemiya-vplynula-na-galuz-i-zminyala-yiyi/>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

40. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія / Т. І. Ткаченко. 2-ге вид., випр. та доповн. К. :Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2009. 463 с.

41. Туризм після карантину: як пандемія вплинула на галузь і змінила її [Електронний ресурс]: <https://dyvys.info/2020/05/14/turyzm-pislya-karantynu-yak-pandemiya-vplynula-na-galuz-i-zminyala-yiyi/>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

42. Туристичні кластери: монографія / авторів кафедри туризму та рекреації за заг. ред. А.А. Мазаракі. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 184 с.

43. Україна: вплив COVID-19 на економіку і суспільство (бачення постпандемічного розвитку у 2020-2024 рр. очима експертів та молоді), 2020. Київ.

44. Шаруненко, Ю. Рекреаційний туризм : навч. посіб. / Ю. Шаруненко. К. : Кондор, 2005. 228 с.

45. Шацька, З. Я. та Акульшин, М. І., 2018. Актуальні проблеми та перспективи розвитку сфери туризму в Україні. Економіка і суспільство, 19, С. 699-705.

46. Шевченко О.С. Специфіка управлінських рішень в туристичній діяльності: матеріали 73-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава, 21 квітня – 13 травня 2021 р.). С. 32-33.

47. Шелеметьєва Т. В. Управління розвитком туризму в Україні в умовах трансформації національної економіки: дис. ... д-р економ. наук / Т. В. Шелеметьєва. Запоріжжя, 2019. 542 с.

48. Як зміниться туризм після пандемії [Електронний ресурс]: <https://www.vedomosti.ru/politics/articles/2021/03/08/860615-chetire-stsenariya>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

49. COVID-19 Travel Industry Research. U.S. Travel Association, 2020. URL: <https://www.ustravel.org/toolkit/covid-19-travel-industry-researc>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

50. COVID-19: Resources for Airlines & Air Transport Professionals. IATA, 2020. URL: <https://www.iata.org/en/programs/covid-19-resources-guidelines/>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

51. COVID-19: Statements, facts and figures. ACIE, 2020. URL: <https://www.aci-europe.org/industry-topics/covid-19.html>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

52. Global Travel: Data, Models, and Intelligence, Tourism Economics, 2020. URL: <https://www.tourismeconomics.com/>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

53. International tourist arrivals could fall by 20-30% in 2020. UN WTO, 2020. URL: <https://www.unwto.org/news/international-tourism-arrivals-could-fall-in-2020> (дата звернення: 25.06.2020).

54. Mappa del turismo responsabile in Italia. AITR, 2020. URL: <http://www.aitr.org/mappa-del-turismo-responsabile-in-italia/>. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).

55. The Impact of COVID-19 on the United States Travel Economy. Analysis. April 15, 2020. URL: https://www.ustravel.org/sites/default/files/media_root/document/Coronavirus2020_Impacts_April15.pdf. Заголовок з титулу екрану. (дата звернення 16.05.2021).